

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

İlk demokratik seçki ənənəsi:
3 oktyabr 1993-cü il

№ 179 (7347)

2 oktyabr 2025-ci il.
Qiyməti 60 qəpik

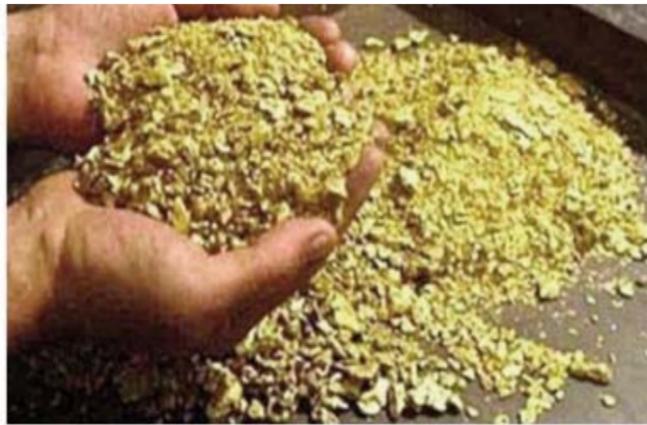
Prezident İlham Əliyev Danimarkada işgüzar səfərdədir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 1-də Danimarkanın Baş naziri Mette Frederiksenin və Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Antonio Koştanın dəvəti ilə "Avropa Siyasi Birliyi"nin 7-ci Zir

və toplantısında iştirak etmək üçün bu ölkəyə işgüzar səfərə gəlib. Kopenhagen şəhərinin beynəlxalq aeroportunda Prezident İlham Əliyevi və birinci xanım Mehriban Əliyevanı rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Dünya qızıl eraya keçir: Azərbaycan qızıl 5-likdə

Beş il öncəki Gəncə!..

"III MDB Oyunları ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu gücləndirir"

AHILLAR: dəyərlilərimizə nə qədər dəyər verə bilirik?..

Bir həkim
yüzlərlə sağlam
insandır

Namusun
cinsi yoxdur

Oktabrın 1-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Bakının Nərimanov rayonunda salınan yeni parkın açılışında iştirak ediblər. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov dövlətimizin başçısına və birinci xanıma park barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, yeni istirahət məkanı Əhməd bəy Ağaoğlu, Təbriz və Tələt Şixəliyev küçələrinin kəsişməsində, İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaxınlığında yerləşir. Ərazisi 3,5 hektar olan parkda sakinlərin istirahəti üçün söhbətgahlar, amfiteatr, tennis meydançası, uşaqlar üçün əyləncə zonaları salınıb, müasir işıqlandırma sistemi qurulub. Burada həm sakit istirahət, həm də idmanla məşğul olmaq üçün bütün imkanlar yaradılıb.

Qeyd edək ki, son illərdə Bakının siması sürətlə dəyişir. Yeni park və xiyabanların salınması, mövcud yaşılıq və istirahət zonalarının müasir tələblərə uyğun yenilənməsi paytaxtı daha da inkişaf etdirir, onu dünya-

Yaşıllaşan, abadlaşan Bakı!

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Bakının Nərimanov rayonunda salınan yeni parkın açılışında iştirak ediblər

nın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevirir. Bakının müxtəlif yerlərində açılan yeni istirahət guşələri sakinlərin asudə vaxtlarını səmərəli keçirmələrinə şərait yaratmaqla yanaşı, ekoloji mühitin yaxşılaşmasına da xidmət edir. Yeni park isə paytaxtın "yaşıl xəritəsi"ne əlavə olunmuş daha bir məkan kimi şəhər sakinlərinin və qonaqların ixtiyarına verildi.

İtaliya mediası Prezident Sercio Mattarellanın Azərbaycana rəsmi səfərindən yazır

İtaliyanın mətbu orqanları ölkə Prezidenti Sercio Mattarellanın Azərbaycana rəsmi səfərini diqqət mərkəzində saxlayıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, "RAI", "Adnkronos", "Italtpress", "Asknews", "Il Sole 24 Ore", "Borsa Italiana", "La Gazzetta del Mezzogiorno", "Virgilio", "Cremaoggi" kimi informasiya agentlikləri və xə-

bər portallarının yaydığı materiallarda Bakıda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən Sercio Mattarella üçün rəsmi qarşılama mərasiminin keçirildiyi, iki ölkə prezidentlərinin təkbətk və geniş tərkibdə görüşlərinin olduğu, mətbuata bəyanatlarla çıxış etdikləri

bildirilir. Yazılarda Sercio Mattarellanın İtaliya-Azərbaycan arasında münasibətlərin inkişaf etdiyini dediyi, iki

ölkənin mədəniyyət, humanitar və təhsil sahələrində əməkdaşlıq qurduqlarını qeyd etdiyi diqqətə çatdırılır. İtaliya Prezidentinin Azərbaycanın geniş şəkildə çox nüfuzlu bir tərəfdaş olduğunu vurğuladığı və ölkəsinin Azərbaycan-Avropa İttifaqı əməkdaşlığı istiqamətində addımlar atacağını deyib.

Materiallarda rəsmi Roma ilə Bakı arasında illərdir dostluq, strateji tərəfdaşlıq və hərtərəfli anlaşmanın formalaşdığı, TAP boru kəməri layihəsinin əhəmiyyət daşıdığı qeyd olunur.

Eyni zamanda, diqqətə çatdırılıb ki, Sercio Mattarella və Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə oktyabrın 1-də Bakıda İtaliya-Azərbaycan Universitetinin kampusunun açılış mərasimi keçiriləcək.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan İtaliya Respublikasının Prezidenti Sercio Mattarella oktyabrın 1-də Bakıda İtaliya-Azərbaycan Universitetinin ilk tədris korpuslarının açılışında iştirak ediblər. ADA Universitetinin rektoru Hafiz Paşayev Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə, birinci xanım Mehriban Əliyevə və İtaliya Prezidenti Sercio Mattarella yeni tikilmiş tədris korpusları və onların ətrafında yaradılmış park barədə məlumat verdi. Sonra tədris korpusunda təşkil edilən Azərbaycan və İtaliya kənd təsərrüfatı məhsullarından ibarət sərgi ilə tanışlıq oldu.

Qeyd edək ki, İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaradılması təşəbbüsü 2020-ci ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən İtaliyaya dövlət səfəri zamanı irəli sürülüb. Layihəni həyata keçirmək üçün ADA Universiteti ilə İtaliyanın beş aparıcı ali təhsil müəssisəsi - Luiss Guido Carli Universiteti, Sapienza Universiteti, Turin Politeknik Universiteti, Bolonya Universiteti və Milan Politeknik Universiteti arasında 2022-ci ildə akademik əməkdaşlıq sazişləri imzalanıb. Bu əməkdaşlıq İtaliyada kiçik və orta sahibkarlığın, yaradıcı sahələrin, sənətkarlığın və texnoloji inkişafın dəstəklənməsi təcrübəsini təhsil və

“Bu təhsil ocağı İtaliya-Azərbaycan dostluq ocağı olacaq!”

Bakıda İtaliya-Azərbaycan Universitetinin ilk tədris korpuslarının açılışı olub

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və İtaliya Prezidenti Sercio Mattarella tədris binalarında yaradılan şəraitlə tanış olduqdan sonra ölkəmizdə səfərdə olan İtaliya universitetlərinin rəhbərləri, İtaliya-Azərbaycan Universitetinin professorları və tələbələri ilə görüşüblər.

ADA Universitetinin rektoru Hafiz Paşayev görüşdə çıxış edib:
-Möhtərəm cənab Prezident İlham Əliyev.

Möhtərəm Prezident Sercio Mattarella.
Möhtərəm Mehriban xanım, ölkəmizin Birinci vitse-prezidenti.

Mən sizi səmimi-qəlbədən çox həyəcanla və itfixarla bu yeni binada salamlayıram. Həmçinin mən istəyirəm Azərbaycanın və İtaliyanın rəsmilərini, bizim professor-müəllim heyətini, tələbələri salamlayım və alqış-

tədqiqat vasitəsilə Azərbaycana gətirir, iqtisadiyyatımızın strateji sahələri, xüsusilə də mühəndislik, kənd təsərrüfatı və qida sənayesi, memarlıq və dizayn üçün gələcək kadrları yetişdirmək məsələsində mühüm rol oynayır.

İtaliya-Azərbaycan Universiteti binalarının təməli 2022-ci ildə hər iki ölkənin xarici işlər nazirlərinin iştirakı ilə Bakıda qoyulub. Universitetə tələbə qəbulu 2023-cü ildən magistr səviyyəsində həyata keçirilir. Hazırda burada tədris olunan 8 bakalavr və 2 magistr proqramında 538 tələbə bakalavr, 102-si isə magistr səviyyəsində təhsil alır. İxtisaslardan 3-ü ikili diplom proqramıdır. Tədris proqramları elektrik və elektronika mühəndisliyi, memarlıq, interyer və kommunikasiya dizaynı, şəhərsalma, kənd təsərrüfatı və qida texnologiyaları, heyvandarlıq və müxtəlif menecment ixtisaslarını əhatə edir. Bakalavr və magistr proqramlarından əlavə, peşəkarlar üçün mütəmadi ixtisasartırma və sertifikat proqramları da həyata keçirilir.

Tədris korpuslarında sinif otaqları ilə yanaşı, müasir texnologiyalara əsaslanan, İtaliyanın Bolonya Universiteti və Milan Politeknik Universiteti ilə birgə qurulmuş 6 tədqiqat və 7 tədris məqsədli laboratoriya da fəaliyyət göstərəcək. Burada memarlığa aid materiallardan ibarət kitabxana, şəhərsalma, landşaft və foto-video studiyaları, müxtəlif dizayn emalatxanaları yerləşir. Yeni binalarda qurulmuş tədris emalatxanaları isə dərslərin praktiki tədrisi üçün bir məkandır. Burada müxtəlif növ materiallarla işləmək üçün texnoloji və rəqəmsal imkanlar yaradılıb. Tədris

emalatxanası tələbələr və tədqiqatçıların bir yerdə işlədiyi məkandır. Onların birgə əməyinin nəticəsi isə xüsusi Dizayn və yaradıcılıq mərkəzi vasitəsilə sənaye və biznes strukturlarına çatdırılacaq. Bir sözlə, bura tədris və tədqiqatın real iş dünyası ilə birləşdiyi mərkəzdir.

Tədris korpusunda yerləşən “bazar meydanı” isə Azərbaycanın tarixi “İpək Yolu”nun bir hissəsi olduğunu əks etdirir. Universitetin tələbələri və müəllimləri ildə bir dəfə burada

bir araya gələrək öz layihələri ilə yarışacaq və onları biznes mühitinə təqdim edəcəklər. Bu sərgilər yerli və beynəlxalq səviyyədə universitet-sənaye-dövlət arasında üçtərəfli əməkdaşlığa xidmət göstərəcək.

Bu layihənin icrası ölkələrimiz arasında humanitar sahədə əməkdaşlığın yüksək səviyyəsinin göstəricisi olmaqla səmimi münasibətlərimizdən xəbər verir. Bu, həmçinin İtaliya təcrübəsindən istifadə etməklə Azərbaycan təhsilinin inkişafına töhfədir.

layım. Sizin hamınıza “Xoş gəlmisiniz!” deyirəm.

Beş il bundan əvvəl İtaliyaya rəsmi səfəri zamanı Prezident İlham Əliyev təşəbbüslə çıxış etdi və İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaradılması haqqında təklif irəli sürdü. O zamandan işlər başladı və 2022-ci ildə artıq Roma şəhərində biz İtaliyanın beş universiteti ilə birlikdə müqavilələrə qol çəkdik və beləliklə, niyyətlər konkret işlərə keçdi. Ondan sonra, əlbəttə, cənab Prezident bizə böyük bir hədiyyə kimi yeni İtaliya-Azərbaycan Universitetinin Bakıda kampusunun yaradılması haqqında Sərəncam verdi. Bu gün göürsünüz, biz indi həmin universitetdəyik. Bu, gözəl universitetdir, artıq iki bina bu universitetə məxsusdur. Biri Kənd təsərrüfatı və qida elmləri, digəri isə Dizayn və arxitektura fakültəsi. Əlbəttə, bu günə qədər nailiyyətlərimiz təkcə bunlar deyil, biz təhsilin təşkili sahəsində də işlər görmüşük və deyə bilərəm ki, bu gün bizim 640 tələbəmiz var. Onlardan 112-si magistr, qalanı bakalavr tələbələridir. Hətta deyə bilərəm ki, bizim ilk qəbulumuz 2023-cü ildə olub və artıq onun məzunları bu il Luiss Universitetinin magistr proqramını başa vurublar. Əlbəttə, sizin vaxtınızı çox almaq istəmirəm, amma mən bir şeyi demək istəyirəm. Bu universitetin yaranmasında həm İtaliya tərəfi, həm də İtaliyanın beş universiteti - Luiss, Milan Politeknik, Turin Politeknik, Sapienza və Bolonya mühüm rol oynayıb. O əsas bina Bolonya Universitetinə məxsusdur ki, bu da kənd təsərrüfatına aiddir.

Ardı Səh. 4

Əvvəli Səh. 3

Deməyim odur ki, bu işlər artıq görülüb və bu işlərdə çox şirkətlər iştirak edib. Onların bu işə verdiyi töhfə çox dəyərlidir. Mən indi hamısını sadalamaq istəmirəm, amma deməliyəm ki, bu iş doğrudan da təhsilə həvəsin çox böyük olduğunu göstərir. Biz bu işdə əməyi olan hər kəsdən, hər bir şirkətdən çox böyük kömək görmüşük. Onu da deyim ki, bu iş çox həvəslə görülüb.

Cənab Prezident, bu imkanı bizə yaratdığınıza görə Sizə çox təşəkkür edirik. Bu, doğrudan da həyəcə doğuran bir iş idi və təbii ki, bunun davamı olacaq. Amma elə bilirdim ki, günə qədər gördüyümüz işlər müəyyən təsəvvür yaradıb ki, bizim niyyətlərimiz nədir, hara gedirik. Ümumiyyətlə, biz ölkənin təhsilinə daha artıq töhfə vermək fikrindəyik. Mən bilirdim ki, hər iki ölkədə təhsillə bağlı çox işlər görülür. Hətta tərəfdaşlarımız bu işdə bizə kömək edərək öz təcrübələrini həvəslə bölüşürlər. Bu mənada mən xüsusilə ona diqqət yetirmək istəyirəm ki, hazırda 26 doktorant bu iki universitetdə - Bolonya Universitetində, sonra Polimide təhsil alır. Həmçinin Turində də bizim mühəndislik üzrə doktorantlarımız var.

Mən hər iki Prezidentin təhsilə verdiyi diqqəti və dəstəyi xüsusilə qeyd etmək istəyirəm. Həm Prezident İlham Əliyev, həm də Prezident Sercio Mattarella təsadüfi deyil ki, bu gün bizimlə bir yerdə bu binaların açılışını edirlər. Ona görə universitetimizin, tələbələrimizin və müəllimlərimizin adından hər iki Prezidentə çox böyük təşəkkür edirəm.

Çox sağ olun.

X X X

Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxış edib.

-Hörmətli cənab Prezident.

Hörmətli qonaqlar, tələbələr, müəllimlər. Xanımlar və cənablar.

Bu gün İtaliya-Azərbaycan əlaqələrinin tarixində çox əlamətdar bir gündür, biz İtaliya-Azərbaycan Universitetinin binalarının açılışını qeyd edirik. Mən keçən il Romada Prezident Mattarella ilə görüşərkən ona bu haqda məlumat vermişdim və onu Azərbaycana rəsmi səfərə dəvət etmişdim. Şadam ki, cənab Prezident mənim dəvətimi qəbul edib Azərbaycana ikinci dəfə rəsmi səfərə gəlib. Biz səfər çərçivəsində bu gözəl təhsil ocağının açılışını birlikdə qeyd edirik. Əslində, Prezident Mattarellanın rəsmi səfər proqramına bu tədbirin salınması onu göstərir ki, həm İtaliya, həm də Azərbaycan bu sahədəki əməkdaşlığa çox böyük əhəmiyyət verir. Əminəm ki, universitetin gələcəyi çox parlaq olacaq. Bu, nəinki Azərbaycanda, dünya miqyasında öz layiqli yerini tutacaq, universitetin məzunları isə Azərbaycanın inkişafına öz töhfələrini verəcəklər. Əminəm ki, burada oxuyan və oxuyacaq tələbələr gələcəkdə Azərbaycanın inkişafına çox böyük dəstək verəcəklər. Çünki sirs deyil ki, hər bir ölkənin inkişafı onun elmi və təhsil potensialından qaynaqlanır. İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinə nəzər salsaq görərik ki, bu ölkələri inkişaf etmiş ölkələr edən məhz biliklərdir, təhsildir, texnologiyalardır. Bugünkü dünyada texnoloji inkişaf hər bir ölkənin uğurunu müəyyən edir. Təbii resurslarla zəngin olan ölkələr kimi Azərbaycan, ilk növbədə, təbii resurslardan gələn gəlirləri insan kapitalına yönəltməyə çalışmışdır. Çünki biz gələcəyə baxmalıyıq. Yenə də deyirəm, neft, qaz, təbii resurslar hələ o demək deyil ki, bu ölkələr uzunmüddətli dayanıqlı inkişafa malik olacaqlar. Bu inkişaf qısamüddətli ola bilər. Uzunmüddətli dayanıqlı inkişaf məhz biliyin, texnologiyanın, təhsilin səviyyəsinin üzərində qurulur. Ona görə biz Azərbaycanda bu sahəyə böyük diqqət yetirərək artıq uzun illər ərzində bir çox önəmli proqramlar icra etmişik.

Mən Prezident vəzifəsinə seçildəndən sonra demək olar ki, dərhal göstəriş vermişdim ki, Azərbaycan vəsaiti hesabına dünyanın aparıcı ali məktəblərinə Azərbaycan gəncləri ezam edilsin, onların bütün xərcləri dövlət tərəfindən ödənilsin və onlar yaxşı oxuyub Vətənə yaxşı mütəxəssislər kimi qayıtsınlar. Bu günə qədər dövlət xətti ilə dünyanın aparıcı ali məktəblərində təhsil alan tələbələrin sayı minlərlə ölçülür. Ondan sonrakı mərhələdə qərara gəldik ki, eyni zamanda, Azərbaycanın daxilində təhsil sisteminin inkişafı ilə bağlı beynəlxalq əməkdaşlıq məsələlərinə də diqqətlə yanaşaq. Artıq

“Bu təhsil ocağı İtaliya-Azərbaycan dostluq ocağı olacaq!”

Bakıda İtaliya-Azərbaycan Universitetinin ilk tədris korpuslarının açılışı olub

Azərbaycanda bir neçə xarici tərəfdaşlarla birgə universitet fəaliyyət göstərir və növbəti universitet İtaliya-Azərbaycan Universitetidir. Bu universitetin özəlliyi bundan ibarətdir ki, - burada rektor Hafiz Paşayev bunu qeyd etdi, - bu universitet İtaliyanın beş aparıcı universiteti və ADA Universiteti ilə birlikdə qurulmuşdur. Əlbəttə, İtaliya-Azərbaycan strateji tərəfdaşlıq əlaqələrini nəzərə alaraq, biz əminik və ümid edirik ki, bu, Azərbaycanın aparıcı təhsil ocaqlarından birinə çevriləcəkdir.

İtaliya Azərbaycanla artıq uzun illər strateji tərəfdaşlıq əsasında münasibətlər qurmuşdur. Biz, sözün əsl mənasında, strateji tərəfdaşlıq. Çünki bizim əməkdaşlığımız strateji xarakter daşıyır, qısamüddətli deyil, uzunmüddətli. Eyni zamanda, bizim əməkdaşlıq çərçivələrinə ildən-ilə yeni istiqamətlər əlavə olunur. Energetikadan başlamış sənaye istehsalına qədər uzanan və bu gün təhsil sahəsini əhatə edən əməkdaşlıq, sözün əsl mənasında, strateji xarakter daşıyır.

Dünən Prezident Mattarellanın rəsmi səfəri zamanı həm rəsmi açıqlamalarda, həm apardığımız danışıqlarda biz bunu qeyd edirdik ki, İtaliya-Azərbaycan əməkdaşlığı, məsələn, energetika sahəsində böyük bir inkişafa yol açmışdır. Cənub Qaz Dəhlizinin tərkib hissəsi olan TAP layihəsi böyük dərəcədə Prezident Mattarellanın şəxsi dəstəyi nəticəsində mümkün olmuşdur. Əgər o vaxt bu həll olunmasaydı, bu gün biz Avropa məkanına bu qədər təbii resurslar ixrac edə bilməzdik. Biz də ondan əziyyət çəkərdik, Avropa məkanı da. Bu gün Azərbaycan qazı Avropa İttifaqına səkkiz üzv ölkənin enerji təhlükəsizliyini dəstəkləyir və bu coğrafiya genişləni və burada İtaliya-Azərbaycan əməkdaşlığı həlledici rol oynamışdır.

Qaz təchizatına görə Azərbaycan İtaliya bazarında ikinci yerdədir, neft təchizatına görə birinci yerdədir. Əminəm ki, təhsil sahəsində də İtaliya bizim üçün bir nömrəli tərəfdaş olacaq. Hər halda burada gördüklərimiz və artıq fəaliyyətə başlamış universitetin uğurları bunu deməyə əsas verir. Artıq yüzlərlə tələbə oxuyur. Biz bu gün burada rəhbər heyətlə də tanış olduq. Burada beynəlmiləl müəllim heyəti çalışır, həm İtaliyadan, həm Azərbaycandan. Xarici tələbələr də var və bu, çox gözəl bir ovqat yaradır. Əminəm ki, burada oxuyan və məzun olacaq tələbələr gələcəkdə İtaliya-Azərbaycan dostluğunun elçiləri olacaqlar. Hər halda burada oxuyan Azərbaycan tələbələrinin gələcəyi İtaliya ilə bağlı olacaq. Onlar İtaliyanı, onun mədəniyyətini, onun inkişafını, onun uğurlarını daha yaxından tanıyacaqlar. Burada bir çox məqsədlər təmin ediləcək. İlk növbədə, Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün gələcəkdə güclü kadr potensialı yaradılacaq. Bizim təhsil sahəsinin təkmilləşməsi məsələləri öz həllini tapacaq. Biz ən müasir və müterəqqi təhsil sistemine qoşulacaq və eyni zamanda, Avropa İttifaqının aparıcı ölkələrindən biri olan İtaliya ilə dostluq əlaqələrimiz daha da güclənəcək. Bütün bu amilləri nəzərə alaraq bir daha görür

rük ki, vaxtında atılmış və düşünülmüş addımlar gözəl nəticələrə gətirib çıxarır.

Burada qeyd olundu, bu universitetin yaradılması təşəbbüsü cəmi beş il bundan əvvəl irəli sürülmüşdür. Romada, Azərbaycan səfirliyində, səfirliyin binasına vəsait ayrılışında, Mədəniyyət Mərkəzində sənədlər mübadiləsi olmuşdur. Ondan sonra mənim tərəfimdən Sərəncam imzalanmışdır. Daha sonra Azərbaycanın dövlət büdcəsindən bu binaların, bütün infrastrukturun yaradılmasına vəsait ayrılışında və bu gün 2025-ci ildə biz bu gözəl binaların açılışını qeyd edirik.

Bu, doğrudan da gözəl hadisədir. Bu təhsil ocağı İtaliya-Azərbaycan dostluq ocağı olacaq. Hər birinizi bu münasibətlə təbrik edirəm. Prezidentə bu tədbirdə bizimlə bərabər olduğu üçün bir daha təşəkkürümü bildirirəm. Sağ olun.

X X X

Daha sonra İtaliya Respublikasının Prezidenti Sercio Mattarella çıxış edib.

-Cənab Prezident.

Hörmətli xanım Birinci vitse-prezident.

ADA Universitetinə və rektora söylədiyiniz sözlərə görə dərin təşəkkürümü bildirirəm. Onunla birgə buraya gəlmiş Luiss Universitetinin, Milan və Turin universitetlərinin, eləcə də Bolonya və Roma universitetlərinin rektorlarını, prorektorlarını salamlayıram. Cənab Prezident, mən özüm də illər öncə Roma Universitetini bitirmişəm.

İtaliya-Azərbaycan Universitetinin dosentlərini, eləcə də indicə tanış olduğumuz bu cür möhtəşəm şəhərcikdə təhsil alan və alacaq tələbə qızları və oğlanları xüsusi səmimiyyətlə alqışlayıram. Şəhərcik böyük təəssürat bağışladı, onun binasının funksionallığını və gözəlliyini yüksək dəyərləndirirəm. Mən şəxsən bu təşəbbüsdən olduqca məmnunam. Onun Azərbaycanla birgə reallaşdırılmasından İtaliya fərəh hissi duyur. Bu universitet nəinki gənliş imkanları, resursları, tədqiqat və tədrisi, dosentləri, təhsil alan gənc azərbaycanlı və italyan tələbələri bir araya gətirir, o cümlədən

Azərbaycan ilə İtaliya arasında yüksələn xətlə artan, intensiv və geniş dostluğu əks etdirir.

Bu təşəbbüsün həm rəmzi, nümunəvi mahiyyəti var, həm də o, əməkdaşlığımızın tacıdır və Prezident Əliyevin xatırladığı kimi, özünü müxtəlif formalarda və sektorlarda, yeni enerjiden tutmuş iqtisadiyyat və sənaye sahələrində büruzə verir. Həm də bu məkən ölkələrimizi, onun vətəndaşlarını sıx bağlayan mədəniyyəti, elmi tədqiqatları, təhsili təcəssüm etdirir.

Azərbaycana yenidən gəlmək məqsədilə məni nəzakətlə dəvət etdiyinə görə Prezident Əliyevə dərin təşəkkürümü bildirirəm. Bu cür möhtəşəm tələbə şəhərciyini açmaq münasibətilə mənə etdiyi dəvətdən şərəf hissi duyuram. Haqiqətən olduqca minnətdaram.

Bütün bunları diqqətini öz vətəndaşlarının rifahına yönəldən, onların həyatına qayğı ilə yanaşan, gələcəyi haqqında düşünən ölkələrimiz arasında münasibətləri nümayiş etdirmək fürsəti kimi görürəm. Bakı və Roma nəinki coğrafi baxımdan təmaslar tarixini yazıblar, hətta ticarət baxımından kəşifən yollar vasitəsilə mallar və məhsulların mübadiləsi salnaməsini yazıblar, o cümlədən öz bilikləri, perspektivləri, dostluq və əməkdaşlıq planları ilə də bölüşüblər.

Bunların İtaliya-Azərbaycan Universiteti təmsalında bu cür səmərəli, konkret formada və yüksək keyfiyyətlə yenilənməsi, həmçinin bütün beynəlxalq ictimaiyyətə bir ismarıqdır. Bu əməkdaşlıq bacarıqları, istedadları, resursları və perspektivləri tamamlayır. Cənab Prezidentlə birlikdə universitetin bu cür möhtəşəm binasını görməkdən çox məmnunam. Bu təhsil ocağı dosent və tələbələrə nəinki tədqiqatlar aparmaq, işləmək, öyrənmək, bilikləri fəal şəkildə artırmaq imkanını verəcək, eləcə də bu ərazidə universitet həyatını duymaq fürsətini yaradacaq. İnkişaf perspektivləri haqqında düşünərkən belə inkişaf meyillərini Azərbaycanın bütün ərazilərində geniş vüsət almasını arzulayıram. Beynəlxalq əhəmiyyətli təşəbbüslərin burada çox olmasını istərdim. Bu cür birgə perspektivlər İtaliya-Azərbaycan Universitetimizin rolunu daha da artıracaq. Universitetin əks etdirdiyi və ifadə etdiyi mədəniyyət biliklərinin daşıyıcısı kimi ismarışları daha səmərəli edəcək.

Bu münasibətlə burada təhsil alan və alacaq tələbə qızlara, oğlanlara ən böyük təbriklərimi çatdırıram. Onlar nəinki öz ölkəsinin təhsil ocağında təhsil alacaq, eləcə də bizim ölkənin digər təhsil ocaqlarındakı tələbələrə, dosentlərə və tədqiqatçılara virtual deyil, real və səmərəli şəkildə əlaqə saxlamaq imkanını qazanacaqlar. Həmçinin bizim tələbələr, dosentlər və tədqiqatçılar azərbaycanlı həmkarları ilə təmas quracaqlar. Biliklər bu cür dərinləşir, imkanların miqyası artır. Bu halda həmin təcrübə və təşəbbüs inanılmaz dərəcədə dəyərləli alətə çevrilir.

Bildirmək istərdim ki, Prezident Əliyevlə iştirakçı universitetlərin gördüyü iş, o cümlədən böyük əhəmiyyətli nəticələr vermiş həmin qeyri-adi təşəbbüs haqqında artıq danışdıq. Bütün bunlar həmin təhsil ocağının ərəsəyə gəlməsi ilə bağlı təşəbbüsün və məramın düzgünlüyünü göstərir.

Gördüyünüz işlərə görə sizə sağ ol deyirik. İtaliya bu təşəbbüsdə Azərbaycanla birgə iştirak etməkdən fərəhlənir. Cənab Prezident, haqiqətən çox məmnunam ki, biz beynəlxalq səviyyədə bu cür əhəmiyyətli nümunə göstəririk, yeni, əməkdaşlığın dərinləşməsi və inkişafı, istedadlı gənclərimizin təhsili təmin edilir. Ağır münaqişə və toqquşmalarla səciyyələnən hazırkı beynəlxalq vəziyyətdə fonunda biz məmnuniyyətlə əməkdaşlıq edirik, nəinki iqtisadiyyat, sənaye sahələrində, o cümlədən mədəniyyət, gənclərin təhsili, onların formalaşdırılması sahəsində çalışırıq. Bəşəriyyət isə hər zaman bu yolda olmalıdır. Bəşəriyyəti irəliyə aparan yalnız gənclər olacaq. Qlobal səviyyədə çox işlər görmüşük. Mədəniyyət, təhsil və tədqiqatların dərinləşməsi olmadan bu çağırışlar qarşısında dayanmaq mümkün olmayacaq. Bu amal İtaliya-Azərbaycan Universiteti tərəfindən dəyərləndirilir və onun üçün əməkdaşlıq aparılır.

Gördüyünüz işlərə görə təşəkkür edirəm. Rektorları, dosentləri və tələbələri təbrik edirəm!

Hər bir xalqın özünəməxsus inkişaf yolu, zəngin mədəni irsi, dünyanın mənəvi-siyasi xəzinəsinin zənginləşməsinə töhfələr verə biləcək yolu, fəaliyyəti olur. Təbii ki, bu yolun və inkişafın müəyyənləşdirilməsini unikal düşüncəyə, fenomen bilik və bacarığa malik liderlərin rəhbərliyi ilə həyata keçirilir. O zəkaya, bacarığa malik lideri olmayan xalq ciddi problemlər, xaos və anarxiya ilə üzləşməli olur.

Reallıq ondan ibarətdir ki, 1991-1993-cü illərdə Azərbaycan xalqı onu arxasınca apara biləcək liderə malik olmadığından həlli çətin olan problemlərlə qarşılaşmalı olmuşdur. O dövrdə hakimiyyəti zəbt etmiş AXC-Müsavat cütüylü ölkənin müstəqilliyini məhv ol-

Eldar İbrahimov
YAP İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin İntizam komissiyasının sədri, professor

maqdan, xalqı üzleşdiyi bəlalardan xilas etmək gücünə və imkanına malik deyildi. Çünki dövləti idarə etmək, xalqın maraqlarını təmin etmək, xarici siyasi kursunu layiqincə həyata keçirmək üçün bacarıqları və təcrübələri yox idi. Bu çatışmazlıqlar ölkəni ağır bəlalara sürükləyirdi. Vəziyyətin idarəolunmaz durumda olmasından istifadə edən erməni terror maşını ölkəmizin müxtəlif ərazilərin də terror aktları həyata keçirir və bununla da xalqı qorxu altında saxlamağa çalışırdılar. Eyni zamanda erməni hərbi birləşmələri ardıcıl olaraq tarixi torpaqlarımızı işğal edir, evləri yandırır, qəzet edir insanları yurd-yuvalarından didərgin salırdılar. Azərbaycan xalqı problemlərin aradan qaldırılması üçün AXC- Müsavat iqtidarına çağırışlarla müraciətlər etsələr də, bu çağırışlara, etirazlara əhəmiyyət verilmirdi. Əksinə AXC-Müsavat iqtidarı narazı xalqı zor gücünə susdurmağa çalışırdılar. Hadisələrin kulminasiya nöqtəsi 1993-cü ilin iyununda Gəncədə baş verən hadisələr oldu.

Xilaskarlıq missiyasını öz üzərinə götürən LİDER

O qarışıq, çətin dövrdə ölkəmizdə vətəndaş müharibəsi qaçılmaz idi. Belə ağır, çətin dövr də aydın təfəkkürlü ziyalılar, böyük xalq kütlələri vətəndaş müharibəsindən qaçmağın və ölkənin düşdüyü böhrandan çıxarması yolunu Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin ikinci dəfə hakimiyyətə gəlməsində gördülər. Bu məqsədlə ölkə ziyalıları 1992-ci ilin oktyabrın 16-da xalqın tribunası rolunda çıxış edən "Səs" qəzeti vasitəsi ilə Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevə müraciət ünvanladı. Dahi Öndərimiz Heydər Əliyev 21 oktyabr 1992-ci il də ziyalılara cavab məktubunda xalqın problemlərini, üzleşdiyi faciələri gördüyünü və xalqla bir yerdə həmin problemləri aradan qaldırmağa hazır olduğunu bəyan etdi. Dövlətçilik anlayışından bixəbər olan və hərbi birləşmələri əslində öz məqsədləri üçün istifadə edən ayrı-ayrı şəxslərin hədələrindən qorxub gizlənmiş və bu təhlükəli proseslərin qarşısını ala bilmədiyini dərk edən AXC-Müsavat iqtidarının özü də xilas üçün sonda Heydər Əliyevdən imdad istədi. Beləliklə xilaskarlıq missiyasını öz üzərinə götürən Ulu Öndər Heydər Əliyev Bakıda hakimiyyət davasının getdiyi bir vaxtda heyəti-

İlk demokratik seçki ənənəsi: 3 oktyabr 1993-cü il

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədidir, dönməzdir və bizim qarşımızda duran vəzifə dövlət müstəqilliyini qorumaqdan, əbədi etməkdən ibarətdir.

Ulu Öndər Heydər Əliyev

Azərbaycanın hüquqi və siyasi-iqtisadi suverenliyi təmin olundu

nı təhlükə altında qoyaraq dərhal Gəncəyə yollandı və bölgədə davam edən qiyamın qarşısını aldı. Dahi Öndər Heydər Əliyevin misilsiz idarəçilik qabiliyyəti, gərgin əməyi nəticəsində ölkəmizdə vətəndaş müharibəsi təhlükəsi aradan qaldırıldı, iqtisadi, hərbi, diplomatik nailiyyətlərin əldə olunması üçün geniş və əhatəli zəmin yaradıldı.

Müstəqil Azərbaycanda baş tutan ilk azad və demokratik seçki

Birmənalı şəkildə də qeyd etmək olar ki, bu gün ki, azad və demokratik, xalqın iradəsinə əsaslanan ilk seçki məhz 3 oktyabr 1993-cü ildən qoyulub. 1993-cü il oktyabrın 3-nə təyin edilmiş prezident seçkiləri Azərbaycan xalqı üçün mühüm tarixi hadisə, müstəqil Azərbaycan dövləti üçün isə qurtuluşa gedən yolun ilk pilləsi idi. Prezident seçkilərində Dahi Öndərimiz Heydər Əliyev 98.84 faiz səsle Azərbaycan Prezidenti seçildi. Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin seçkilərdə yüksək faizlə səs qazanaraq qələbə qazanmasını şərtləndirən əsas amil xalqımızın Ona olan sevgisi, möhkəm siyasi iradəsinə və yüksək nüfuzuna, idarəçilik istedadına olan dərin inamdan irəli gəlirdi. Həmin tələpəli seçimlə bugünkü qüdrətli Azərbaycan dövlətinin təməli qoyuldu. Dahi Öndərimiz 1993-cü ilin 10 oktyabrında dövlətə və xalqa sədaqət andı içərək demişdir: "Bu gün mənim üçün tarixi, əlamətdar bir gündür. Mənə göstərilən bu böyük etimada görə Azərbaycan vətəndaşlarına, Azərbaycan xalqına hörmətimi, məhəbbətimi bildirir və əmin etmək istəyirəm ki, həyatımın sonuna qədər xalqıma sədaqətlə xidmət edəcək və bütün fəaliyyətimi Azərbaycan Respublikasının gələcək inkişafına sərf edəcəyəm".

nun aktivlərinin həcmi 50 milyard dollardan artıqdır. 1996-2003-cü illərdə ölkəmizdə bütün makroiqtisadi göstəricilər 2-3 dəfə artdı. Ölkədə 3000 yeni sənaye müəssisəsi yaradıldı. 1993-2003-cü illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatına 20 milyard dollar investisiya qoyuldu. Həmin dövrdə ümumi daxili məhsul 22,3 dəfə artdı. Bütün sahələrdə islahatlar geniş miqyas aldı, ölkəmizin beynəlxalq nüfuzu durmadan artmağa başladı.

Prezident İlham Əliyev "ata" vəsiyyətini böyük Sərkərdəlik məharəti ilə yerinə yetirdi

Ulu Öndər Heydər Əliyev iqsadi inkişafı təmin etməklə yanaşı digər sahələr də mühüm addımlar atdı, qərarlar imzaladı. Ulu Öndər dünya azərbaycanlılarını müstəqil Azərbaycan Respublikası ətrafında sıx birləşməsinə nail olmaq üçün Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Gününü təsis etdi və Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması haqqında sərəncam imzaladı. 2001-ci ilin mayın 23-də imzalanan sərəncama əsasən həmin ilin noyabrın 9-10-da Bakıda Dünya azərbaycanlılarının I qurultayı keçirilməsi diaspor hərəkatının inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcını qoydu. Bu gün ki, güclü və qüdrətli Azərbaycanın mövcudluğuna görə Dahi Öndərimiz Heydər Əliyevə borcluuyq. Onun müdirlik, uzaqqöhrən siyasəti ilə Azərbaycan quruldu, inkişaf etdi, azad və demokratik dünyanın bir parçasına çevrildi. Azərbaycan xalqının məhəbbətini qazanmış Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının yaddaşında qurucu və xilaskar dövlət xadimi kimi əbədi olaraq yaşayacaqdır.

Qürurluyuq, həm də ona görə ki, Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu siyasəti uğurla davam etdirən Onun ən layiqli siyasi varisi, ölkə Prezidenti, Fəteh Sərkərdə İlham Əliyev "ata" vəsiyyətini böyük Sərkərdəlik məharəti ilə yerinə yetirməklə 30 il erməni işğalı altında olmuş torpaqlarımızın azad edilməsinə nail oldu. Bu gün tam şəkildə ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimiz təmin olunub. İşğaldan azad edilən ərazilərimizin hər yerində üçrəngli bayrağımız dalğalanır.

Azərbaycanın müstəqillik qazandıqdan sonra dünyanın bir çox ölkələri ilə qurduğu diplomatik münasibətlər qarşılıqlı əməkdaşlığa, dostluğa əsaslanır. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ölkəmiz öz xarici siyasətini beynəlxalq hüquq norma və prinsipləri, o cümlədən, dövlətlərin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə hörmət, daxili işlərə müdaxilə edilməməsi prinsipləri əsasında qurmuşdur. Azərbaycanın xarici siyasəti respublikanın müstəqilliyinə, suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və milli təhlükəsizliyinə təhdidlərini və risklərin aradan qaldırılması kimi həyati əhəmiyyətli başlıca məqsədə xidmət edir.

Azərbaycan özünün qonşusu olan və olmayan digər dövlətlərlə müxtəlif sahələrdə həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əsasda qarşılıqlı faydalı münasibətlərini inkişaf etdirir. Mövcud münasibətlər ölkələr arasında bütün istiqamətlərdə, siyasi-iqtisadi, ticarət, qanunvericilik, o cümlədən mədəniyyət, elm-təhsil sahələrində nailiyyətlərin əldə olunmasına səbəb olub.

Dünya ölkələri sırasında İtaliya ilə Azərbaycan arasında olan diplomatik münasibətlərin də xüsusi yeri var. Belə ki, İtaliya ölkəmiz üçün mühüm tərəfdaşlardan birinə çevrilib. Dövlət başçılarının qarşılıqlı səfərləri və imzalanan sənədlər əlaqələrin daha dərinləşməsinə mühüm rol oynayır. 2005-ci ilin fevralında Prezident İlham Əliyevin İtaliyaya rəsmi səfəri ikitərəfli münasibətlərə xüsusi

Azərbaycan-İtaliya: Çoxşaxəli əməkdaşlıq

Prezident İlham Əliyev: "İqtisadi sahədə İtaliya bizim üçün birinci ticarət tərəfdaşdır və ildən-ildə ticarət dövriyyəmiz artmaqdadır"

təkan vermiş və bu sahədə yeni mərhələlərin başlanğıcını qoymuşdur. Səfər çərçivəsində Azərbaycan-İtaliya Birgə Bəyannaməsi qəbul olunmuş və iki ölkə arasında əməkdaşlığa dair aşağıdakı 8 sənəd imzalanmışdır. Hər iki ölkənin tarixində silinməz izlər qoyan bu səfərlər dövlətlərarası əlaqələri daha da genişləndirmişdir. Əlbəttə ki, Azərbaycan və İtaliya yüksək səviyyədə dialoqun inkişaf etdirilməsində maraqlıdırlar. Möhkəm təməllər üzərində qurulan Azərbaycan-İtaliya əlaqələri rəsmi səfərlər zamanı daha da möhkəmlənmiş oldu. "İtaliya Prezidenti cənab Mattarella Azərbaycanda ikinci dəfədir. Birinci rəsmi səfər 7 il bundan əvvəl baş vermişdir". Bu sözləri Prezident İlham Əliyev İtaliya Prezidenti Sercio Mattarella ilə mətbuata bəyanatında deyib. Dövlətimizin başçısı bildirib: "Bugünkü səfər onu göstərir ki, İtaliya-Azərbaycan əlaqələri çox uğurla inkişaf edir və biz əsl strateji tərəfdaşlarıq".

"İQTİSADI SAHƏDƏ İTALIYA BİZİM ÜÇÜN BİRİNCİ TİCARƏT TƏRƏFDAŞIDIR"

Son illərdə də ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi və enerji təhlükəsizliyi sahələrində böyük uğurlara imza atılıb. "Bu illər ərzində

də münasibətlərimiz çox sürətlə və müxtəlif istiqamətlər üzrə inkişaf edib", - deyən Azərbaycan Prezidenti bildirib ki, siyasi əlaqələr ən yüksək səviyyədədir. Dövlətimizin başçısı onu da qeyd edib ki, iqtisadi sahədə İtaliya bizim üçün birinci ticarət tərəfdaşdır.

Təkcə 2021-ci ildə Azərbaycan TAP qaz kəməri ilə İtaliyaya 7 milyard kubmetrə yaxın qaz nəql edib. Cənub Qaz dəhlizi müxtəlif ölkələrdən ibarət geniş bir qrupun birgə səyləri nəticəsində ərəsəyə gələn çox əhəmiyyətli nailiyyətdir. Onu da qeyd edək ki, İtaliya Azərbaycan iqtisadiyyatının şaxələndirilməsində çox önəmli rol oynayır və xüsusilə də, neft sənayesinin inkişafına təkan verir. İtaliyanın 100-dən çox şirkəti hazırda Azərbaycanda fəaliyyət göstərir. İstər dizayndan turizmə, istər aqrar sənayeden yaşıl texnologiyaya və istərsə də nəqliyyatdan logistikaya qədər hər bir sahədə Azərbaycanda italyanlar fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan İtaliya ilə iqtisadi əlaqələrinə böyük diqqət yetirir və onların inkişafında və güclənməsində maraqlıdır. Vurğulamaq yerinə düşər ki, son illər ərzində İtaliya davamlı olaraq Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsinin ölkələr üzrə strukturunda birinci yeri sahib olan aparıcı ticarət tərəfdaşdır. İtaliya ilə Cənubi Qafqaz arasında ticarət dövriyyəsinin 95%-i Azərbaycanı payına düşür.

"Energetika sahəsində bir çox önəmli layihələr icra edilmişdir. Xüsusilə Azərbaycan

neftini və qazını İtaliyaya ixrac etməklə biz dünya bazarlarına geniş həcmdə öz təbii resurslarımızı göndərə bilməmişik", - deyən Azərbaycan Prezidenti "Eyni zamanda, bir çox ölkələrin enerji təhlükəsizliyinə də öz töhfəmizi vermişik", - deyərək dövlətimizin başçısı diqqətə çatdırıb.

"İTALIYA HƏMİŞƏ BİZİM AVROPA İTTİFAQI İLƏ DAHA SİX MÜNASİBƏTLƏRİN QURULMASINA ÖZ DƏSTƏYİNİ VERMİŞDİR"

Sentyabrın 30-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin İtaliya Respublikasının Prezidenti Sercio Mattarella ilə geniş tərkibdə keçirilən görüş zamanı bir neçə vacib məsələ müzakirə olunub. "Bizim əməkdaşlığımız çoxşaxəlidir, demək olar ki, bir çox sahələri əhatə edir, energetikadan başlanmış sənaye istehsalına qədər. Hazırda təhsil sektorunu da əhatə edən əməkdaşlıq doğrudan da strateji əhəmiyyət daşıyır və beş il bundan əvvəl imzalanmış Hərtərəfli Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Birgə Bəyannamə deyərək bilərəm ki, tam icra edilir", - deyərək Prezident bildirib: "Bizim əlaqələrimiz, eyni zamanda, yerləşdiyimiz bölgənin inkişafı üçün də önəmlidir, bizim Avropa İttifaqı ilə əlaqələrimizə müsbət təsir göstərir. İtaliya həmişə bizim Avropa İttifaqı ilə daha sıx münasibətlərin qurulmasına öz dəstəyini vermişdir və biz buna görə Sizə minnətdarıq. Bizim planlarımız daha genişdir. Həm İtaliya ilə ikitərəfli formatda, həm Avropa İttifaqı ilə bütövlükdə energetika sahəsində yeni layihələrin həyata keçirilməsi məsələləri çox vacibdir və biz bu məsələlər üzərində uğurla çalışırıq".

Azərbaycan və İtaliya beynəlxalq müstəvidə də daim bir-birini dəstəkləyib, iki ölkə arasında böyük etimad formalaşmışdır. 30 ilə qədər davam edən Qarabağ münaqişəsi zamanı da İtaliya beynəlxalq qanunlara əsaslanaraq ədalətli mövqə nümayiş etdirib. 44 günlük Vətən müharibəsində də yaşanan çətin vaxtlarda İtaliya Azərbaycanla həmrəylik nü-

mayış etdirdi. Məhz dostluğun nəticəsidir ki, İtaliya işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yeni-dənqurma işlərinə cəlb edilən ilk ölkələrdəndir. İtalyan şirkətləri işğaldan azad olunan ərazilərimizin bərpasında da öz köməkliklərini əsirgəməyiblər. Azərbaycanla İtaliya arasında mövcud siyasi münasibətlər və iqtisadi tərəfdaşlıq işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpasında İtaliya şirkətləri ilə əməkdaşlığa yeni imkanlar yaradır. İtaliya və Azərbaycan arasında Qarabağın enerji infrastrukturunun qurulması çərçivəsində əməkdaşlıq haqqında müqavilənin imzalanması bu istiqamətdə atılan ilk addım oldu. İtaliya şirkətləri Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda quruculuq işlərində fəal iştirak edir. İtaliyanın Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpa olunmasında fəal iştirakı, iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsində fəallığı iki ölkə arasında münasibətlərdə yeni müstəviyə yüksəlir.

İTALIYA-AZƏRBAYCAN UNIVERSİTETİNİN İLK TƏDRİS KORPUSLARININ AÇILMASI TARİXİ HADİSƏDİR

Əlbəttə ki, Azərbaycanla İtaliya arasında əlaqələrin inkişafına böyük təkan verən məqamların mövcudluğunu şərtləndirən xeyli sayda nümunələr var. Bu əlaqələrin qurulmasında Heydər Əliyev Fondunun da müstəsna rolu var. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən İtaliyada həyata keçirilən layihələr bu ölkənin mədəni irsinin qorunması baxımından önəmlidir. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın çoxşaxəli fəaliyyəti nəticəsində İtaliyada mədəni və humanitar sahələrdə, o cümlədən, mədəni abidələrin bərpası ilə bağlı bir sıra layihələr həyata keçirilib. Bəşəriyyət üçün önəmli dəyər olan Roma kateqoriyaları Fondun dəstəyi ilə yenidən həyat qazanıb. Müqəddəs Marçellinio və Pietro kateqoriyalarının bərpası Müqəddəs Taxt-Tacın və Azərbaycanın müştərk layihəsinin tərkib hissəsidir.

Bildiyimiz kimi, Bakıda İtaliya-Azərbaycan Universitetinin təməli qoyulmuşdur. Təməli qoyulan bu universitet Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılıb. İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaradılması barədə razılıq Prezident İlham Əliyevin 2020-ci ildə İtaliya Respublikasına dövlət səfəri zamanı əldə olunub. İtaliya-Azərbaycan Universiteti ADA Universitetinin bazasında fəaliyyət göstərəcəkdir. Bu təhsil ocağının təsis edilməsinə İtaliyanın beş aparıcı ali təhsil ocağı Luiss Universiteti, Bolonya Universiteti, Milan Politexnik Universiteti, Turin Politexnik Universiteti və Romanın Sapienza Universiteti cəlb olunub. Burada təsis olunacaq akademik proqramlar iqtisadiyyatın strateji sektorlarını əhatə edəcək və yüksəkixtisaslı mütəxəssislər yetişdirəcək. Universitet kənd təsərrüfatı və qida sənayesi, mühəndislik, o cümlədən elektrik və elektronika, nəqliyyat və infrastruktur mühəndisliyi, memarlıq, o cümlədən şəhərsalma və landşaft memarlığı, dizayn, o cümlədən interyer dizaynı, sosial elmlər, italyaşunslıq, innovasiya və sahibkarlıq istiqamətləri üzrə təcrübə, nou-hau, texnologiya və innovasiyaların tətbiq olunacağı elm və bilik ocağı olacaqdır.

Bakıda İtaliya-Azərbaycan Universitetinin ilk tədris korpuslarının açılışı da tarixi hadisə kimi yadda qaldı. Universitetdə təhsil alacaq çoxsaylı tələbələr ölkələrimiz arasındakı dostluğu daha da gücləndirəcəklər.

Əlbəttə ki, Azərbaycan və İtaliya yüksək səviyyədə dialoqun inkişaf etdirilməsində maraqlıdırlar. Möhkəm təməllər üzərində qurulan Azərbaycan-İtaliya əlaqələri rəsmi səfərlər zamanı daha da möhkəmlənir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Kişilər üzərində zorakılıq uzun illərdir "görünməyən problem" olaraq qalır. Cəmiyyətin yaratdığı "güclü kişi" obrazı bu mövzunu kölgədə saxlayıb. Əksər hallarda zorakılıq dendi mi, ictimai şüur dərhal qadınlara qarşı yönəlmiş zorakılığı xatırlayır. Halbuki, kişilər də həm ailə daxilində, həm də sosial münasibətlərdə zorakılığın qurbanına çevrilə bilərlər. Burada əsas sual yaranır: niyə bu mövzu az görünür? Cavab sadə deyil. Bir tərəfdən, kişilərin zorakılığı gizlətməsi onlardan gözlənilən "səssiz güc" obrazı ilə bağlıdır. Digər tərəfdən, hüquqi və sosial mühit kişilərin qurban statusunu qəbul etməkdə çətinlik çəkir. Bu isə statistik məlumatların natamam qalmasına, real halların isə susdurulmasına gətirib çıxarır. Bu araşdırma kişilər üzərindəki zorakılığı sosial, psixoloji və hüquqi aspektlərdən təhlil edir. Məqsəd yalnız problemlə işiq tutmaq deyil, həm də onun görünməyən tərəflərini göstərməkdir.

Zorakılıq yalnız fiziki güc tətbiqi deyil. O, insanın iradəsinə qarşı zorakı müdaxilədir. Psixoloji, iqtisadi və sosial təzyiqlər də bu çərçivəyə daxildir. BMT zorakılığı "qarşı tərəfi zərərli vəziyyətə salan, onu istəklərindən kənar davranışa məcbur edən güc tətbiqi" kimi müəyyənləşdirir. Bu, həm açıq (döymək, hədə-qorxu), həm də gizli (izolyasiya, maliyyə azadlığını məhdudlaşdırmaq) formalarda özünü göstərə bilər.

Patriarxal mədəniyyət zorakılığın əsas zəminlərindən biridir. Çünki gender rolları əvvəlcədən bölünür: kişi "güclü", qadın isə "müdafiyyə möhtac" obrazında təqdim olunur. Bu yanaşma zorakılığı yalnız qadınların problemi kimi göstərir. Amma paradoks ondadır ki, eyni patriarxal qadınları da qurban edə bilər. Məsələn, kişi emosiyalarını gizlətməyə, "sakit qalmağa" məcbur edilir. Bu isə zorakılığa məruz qaldıqda onun kömək istəməsinə çətinləşdirir.

Ənənəvi yanaşmada zorakılıq qadına yönəlmiş "asimmetrik güc" hesab edilir. Lakin realda kişilər də həm ailə daxilində, həm ictimai mühitdə gücün hədəfinə çevrilirlər. Burada paradoks yaranır: cəmiyyət zorakılığı kişiyə qarşı tanımaqda çətinlik çəkir. Çünki "kişi əgər döyülürsə, deməli, kişiliyini itirib" kimi stereotiplər var. Bu isə həm hüquqi sistemdə, həm də gündəlik sosial münasibətlərdə görünməyən boşluqlar yaradır.

Ən çox görünən forma fiziki zorakılıqdır, amma ən az etiraf ediləndir. Araşdırmalar göstərir ki, bəzi kişilər ailədaxili münaqişələrdə fiziki gücün qurbanı olur. Lakin bunu dilə gətirməkdən çəkinirlər. Çünki cəmiyyətin gözündə "kişinin döyülməsi" zarafata çevrilir, ciddi məsələ kimi qəbul edilmir. Halbuki, bu, real sağlamlıq problemləri - qırıq sümüklərdən tutmuş, xroniki travmalara qədər nəticələr doğurur. Psixoloji zorakılıq daha çox sözlərdə gizlənir: alçalmaq, təhqir etmək, daim tənqid altında saxlamaq. Kişilər üçün ən ağır tərəf isə odur ki, belə davranış "normal ailə ünsiyyəti" kimi təqdim olunur. Uzunmüddətli psixoloji təzyiq depressiyaya, özünəinamın itirilməsinə və hətta intihar riskinə gətirib çıxara bilər. İqtisadi zorakılıq adətən qadınlara qarşı qeyd edilərsə də, kişilərə də tətbiq olunur. Məsələn, həyat yoldaşının işləməsinə qadağa qoyulması, qazandığı pulun əlindən alınması və ya maliyyə qərarlarında söz haqqının verilməməsi. Bu hal kişini həm sosial, həm də iqtisadi cəhətdən asılı vəziyyətə sala bilər.

Kişidən daim güclü olmaq, ağılamamaq, susmaq, qorxularını gizlətmək tələb olunur. Bu gözlənti zorakılıq qurbanı olan kişiləri görünməz edir. Çünki kişi "kömək istəyirsə", artıq cəmiyyətin gözündə zəif sayılır. Bu isə zorakılığın davam etməsi üçün səssiz zəmin yaradır. Araşdırmalar göstərir ki, zorakılığa məruz qalan kişilərin çox az hissəsi bunu polisə və ya sosial xidmətlərə bildirir. Əksəriyyət isə "utanc" hissi ilə susur. Məsələn,

Kişi zorakılığının sosial analizi

Britaniyada aparılan sorğuda zorakılıq qurbanı olan kişilərin yalnız 19%-i hadisəni rəsmiləşdirməyə cəsarət edib. Qalanları isə susaraq problemi gizlədib. Uzunmüddətli zorakılıq psixoloji travma yaradır. Kişilər tez-tez depressiya və özünəqapanma yaşayır, amma bunu açıq şəkildə ifadə etmir. Bu, bəzən aqressiyaya və ya alkoqol istifadəsinə gətirib çıxarır. Yəni zorakılıq yalnız fərdi zədələmir, həm də ailə və sosial mühitdə yeni gərginliklər doğurur.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində zorakılıq halları müxtəlif formada nəzərdə tutulur: Cinayət Məcəlləsində fiziki təcavüz, təhqir və hədə-qorxu, İnzibati Xətalər Məcəlləsində isə ailədaxili zorakılıq və ictimai asayışı pozan hallarla bağlı maddələr mövcuddur. Amma praktikada bu qanunların icrası gender balansına görə asimmetrikdir. Qadın və uşaq qurbanlar üçün ayrıca müdafiə mexanizmləri yaradılıb. Sığınacaqlar, qaynar xətlər, QHT layihələri. Kişilər üçün isə belə bir infrastruktur yoxdur. Beynəlxalq sənədlərdə də oxşar vəziyyət var. Məsələn, İstanbul Konvensiyası əsasən qadınlara qarşı zorakılığın qarşısını almağa yönəlib. Kişilərin qurban kimi müdafiəsi yalnız dolayı şəkildə qeyd edilir. Bu isə Azərbaycanda da hüquqi çərçivənin kişi qurbanlara yönəlik mexanizmlərini zəif saxlayır.

Rəsmi olaraq, polis hər bir zorakılıq müdafiətini qəbul etməyə borcludur. Amma kişilər polisə müraciət etdikdə tez-tez qeyri-ciddi yanaşma ilə üzleşirlər. Müsahibələrdən bəlli olur ki, bəzi hallarda polis əməkdaşları kişiyə "evinizdə dava olubsa, özünüz həll edin" deyərək işi rəsmiləşdirmir. Bu yanaşma zorakılığın görünməməsinə səbəb olur. Sosial xidmətlərdə də eyni boşluq var. Qadın sığınacaqları və qadın dəstək mərkəzləri mövcuddur, lakin kişilərə yönəlik ayrıca mərkəz yoxdur. Əgər kişi zorakılıq qurbanıdırsa, onun müraciət edə biləcəyi yeganə yer ümumi psixoloji mərkəzlər və ya hüquqi yardım xidmətləridir. Bu isə çox hallarda kifayət etmir.

Ən ciddi problem qurban statusunun tanınmasıdır. Əgər qadın zorakılığa məruz qalırsa, hüquqi prosesdə avtomatik olaraq "qurban" statusu alır. Kişi üçün isə vəziyyət fərqlidir. O, zorakılığa məruz qaldığını sübut etməlidir. Bu da həm hüquqi, həm də sosial çətinlik yaradır. Məsələn, məhkəmə proseslərində kişilərin təqdim etdiyi şikayətlər bəzən "ailə mübahisəsi" kimi qiymətləndirilir. Qadınların şikayəti isə daha çox ciddiyyəli alınır, çünki qanunvericilik qadınların müdafiə-

ki "ciddi qəbul olunmayacaqlarını" düşünülür. Bu rəqəmlər göstərir ki, problem yalnız milli deyil, qlobaldır.

Azərbaycan realığında kişilərin zorakılıq hekayələri çox nadir hallarda ictimaiyyətə çıxır. Bəzən mediada xəbər başlıqları görünür: "Arvad ərini bıçaqladı", "Ailədaxili mübahisədə kişi döyüldü". Amma bu xəbərlər tez bir zamanda gündəmdən çıxır və dərin təhlil edilmir. Müsahibələrdə bəzi kişilər açıq etiraf ediblər ki, həyat yoldaşlarının və ya ailə üzvlərinin fiziki zorakılığına məruz qalıblar. Amma polisə müraciət etməkdən çəkiniblər - çünki ya zarafata çevriləcəyindən, ya da ailənin "şərəfini" zədələyəcəyindən qorxublar. Azərbaycanın kənd yerlərində isə zorakılıq çox vaxt valideyn-oğul münasibətlərində görünür. Atanın oğlunu döyməsi, sərt tənbeh etməsi "tərbiyə" adı ilə legitimləşdirilir. Amma bu, uzunmüddətli psixoloji izlər qoyur. Yetkin yaşda həmin oğlan öz travmasını gizlətməklə yanaşı, bəzən zorakılığı təkrar istehsal edir.

Kişilərə qarşı zorakılığın görünməməsi əsasən cəmiyyətin "kişilər güclüdür, dözməlidir" stereotipləri ilə bağlıdır. Bu stereotipləri aradan qaldırmaq üçün təhsil və maarifləndirmə proqramları vacibdir. Məktəblərdə, universitetlərdə və ictimai kampaniyalarda zorakılığın hər kəsə (qadına, kişiyə, uşağa) zərərli olduğu vurğulanmalıdır. Qanunvericilikdə və sosial layihələrdə zorakılıq qurbanları yalnız qadın kimi təqdim olunur. Bunun dəyişdirilməsi üçün kişi qurbanlarının mövcudluğu görünən edilməlidir. QHT-

sini prioritetləşdirir. Bu, kişilərin hüquqi müdafiə imkanlarını zəiflədir.

Rəsmi statistika zorakılıqla bağlı ümumi rəqəmləri açıqlayır, amma kişilərə aid göstəricilər ya ayrılır, ya da çox kiçik görünür. Əslində isə məsələ müraciətlərin azlığında. Kişilər polisə və ya sosial xidmətlərə müraciət etməkdən çəkinirlər. Azərbaycan cəmiyyətində kişilərin zorakılıq qurbanı olması çox vaxt istehzaya çevrilir. Televiziya verilişlərində və sosial şəbəkələrdə "arvadından şillə yeyən kişi" zarafat mövzusu kimi təqdim olunur. Bu yanaşma kişilərin öz hekayələrini gizlətməsinə səbəb olur. Halbuki, bu hekayələr yalnız şəxsi həyat deyil, həm də sosial siyasət üçün əhəmiyyətlidir.

Bir nümunə: QHT-lərin araşdırmalarında bəzi kişilər həyat yoldaşlarından və ya valideynlərindən fiziki zorakılıq gördüklərini bildiriblər. Amma onlar bunu ictimailəşdirməyiblər, çünki "qohumların və dostların gülüşünə səbəb olmaqdan" qorxublar. Beləliklə, statistika kasad qalır, problem isə kölgədə yaşayır.

Böyük Britaniyada aparılan bir araşdırmaya görə, 2022-ci ildə zorakılıq qurbanlarının 35%-i kişilər olub. Lakin onların yalnız kiçik bir hissəsi hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət edib. ABŞ-da isə kişi qurbanların əksəriyyəti zorakılıq hallarında ya "ailədaxili mübahisə" çərçivəsində gizlədilib, ya da "kişi dözer" yanaşması ilə rəsmiləşdirilməyib. Avstraliyada aparılan bir sorğu maraqlı nəticə ortaya qoyub: zorakılığa məruz qalan kişilərin 40%-i bunu heç kimə danışmayıb, çün-

lən, media və dövlət qurumları kişi qurbanlarının hekayələrini ictimailəşdirərək, həm də hüquqi müdafiə mexanizmlərinin aktiv işləməsinə təmin edə bilər. Kişilər üçün ayrı psixoloji yardım mərkəzləri, sığınacaqlar və qaynar xətlər yaradılmalıdır. Hüquqi sahədə isə müraciət və məhkəmə proseslərini kişi qurbanları üçün sadələşdirilmiş, həm də qınaqdan azad edilmiş mexanizmə çevirmək vacibdir. Psixoloji dəstək zorakılıqdan sonra travmanın qarşısını almaq üçün ən önəmli alətlərdən biridir. Media və pop-mədəniyyət cəmiyyətdə stereotipləri gücləndirə və ya zəiflədə bilər. Buna görə televiziya, kino, sosial şəbəkələr və jurnalistika kişi qurbanlarının hekayələrini ciddiyyətlə təqdim etməlidir. Kampaniyalar həm kişi qurbanları maarifləndirə, həm də cəmiyyətdə empatiya yarada bilər. Cəmiyyət kişi qurbanlara qarşı daha dəstəkçi olmalıdır. Ailə, dost və iş mühiti zorakılıq hallarında şəxsin yanında durmalıdır. Həmçinin, dövlət və qeyri-dövlət qurumları arasında əməkdaşlıq artırılmalı, kişi qurbanlarının hüquqi və psixoloji dəstəyə çıxışı asanlaşdırılmalıdır.

Nəticə olaraq, kişilərə qarşı zorakılıq görünməz, lakin real problemdir. Onun səbəbləri patriarxal stereotiplər, hüquqi boşluqlar və sosial qınaqdır. Çıxış yolu isə stereotiplərin dəyişdirilməsi, hüquqi və psixoloji dəstək mexanizmlərinin gücləndirilməsi, həmçinin cəmiyyətin empatiya və maarifləndirilməsindən keçir.

Nigar Şahverdiyeva

“Azərbaycan ilə İtaliya arasında çoxölçülü strateji tərəfdaşlıq mövcuddur”

Azərbaycan ilə İtaliya arasında münasibətlər uzun illərdir ki, strateji tərəfdaşlıq səviyyəsində inkişaf etməkdədir. Bu əlaqələrin möhkəmlənməsində cənab Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən siyasəti və liderliyi xüsusi rol oynayır. Onun təşəbbüsü ilə iki ölkə arasında yalnız siyasi deyil, eyni zamanda iqtisadi, enerji, təhsil və mədəni sahələrdə də etibarlı və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq formalaşmışdır. Bu sözləri Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan-İtaliya parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvü Səbinə Salmanova deyib.

xölçülü Strateji Tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə dair Birgə Bəyannamə”ni imzalayıblar. Dövlətimizin başçısının 2022-ci ilin sentyabrında İtaliyaya baş tutan işgüzar səfərinin gündəliyi də kifayət qədər geniş olub. Səfər çərçivəsində dövlət başçımızın iştirakı ilə Romada Azərbaycan Respublikasının səfirliyinin yeni binasının açılışı oldu, İtaliya-Azərbaycan Universiteti üzrə əməkdaşlıq çərçivəsi müəyyən edildi, fakültə və proqramların yaradılması ilə bağlı ADA Universiteti ilə İtaliyanın beş aparıcı ali təhsil müəssisəsi arasında akademik əməkdaşlığa dair sazişlərin imzalanma mərasimi keçirilmişdi. Dövlətimizin başçısı həmçinin, İtaliya Respublikasının Prezidenti Sercio Mattarellanın dəvəti ilə ötən ilin sentyabrın 4-də Romaya işgüzar səfəri də gerçəkləşmişdi və Beynəlxalq Çernobbio Forumunda “Yeni geosiyasi şəraitdə Azərbaycanın rolu” adlı sessiyada çıxış etmişdi. Ötən gün Sercio Mattarellanın Azərbaycan rəsmi səfəri isə bu strateji tərəfdaşlığın yeni mərhələyə keçdiyini göstərir və iki ölkə arasında qarşılıqlı etimadın, əməkdaşlığın və dostluğun daha da möhkəmlənməsinə xidmət edir”.

S. Salmanova bildirib ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycan-İtaliya əlaqələrinin inkişafında xüsusi rola malikdir: “Onun diplomatik liderliyi, strateji baxışı və milli maraqları ön plana çıxaran siyasəti nəticəsində əlaqələr təkcə ikitərəfli deyil, həm də regional və global səviyyədə nümunəvi tərəfdaşlıq xarakteri alıb. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə həyata keçirilən enerji layihələri, xüsusilə Cənub Qaz Dəhlizi Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyindəki rolunu daha da artırıb. Bu layihə İtaliya ilə strateji əməkdaşlığın dərinləşməsinə, qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlığın möhkəmlənməsinə xidmət edir. Xam neft və neft məh-

sullarının ixracında İtaliya Azərbaycanın ən iri ticarət tərəfdaşına çevrilib”.

İşçi qrupun üzvü qeyd edib ki, Azərbaycan və İtaliya arasında iqtisadi əməkdaşlıq yüksək səviyyədədir: “Ölkələr arasında illik ticarət dövriyyəsi hər il artmaqdadır və bu, İtaliyanın Cənubi Qafqaz regionunda əsas tərəfdaş olduğunu göstərir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası və infrastruktur layihələrində İtaliya şirkətlərinin iştirakı, həm iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi, həm də iki ölkə arasında qarşılıqlı etimadın gücləndirilməsinə xidmət edir. Mədəni əlaqələrdən danışarkən isə Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə bərpa edilən Müqəddəs Marçellinio və Pietro kateqorikalarını da xüsusi qeyd etmək lazımdır. Bu baxımdan Vatikanda Heydər Əliyev Fondunun bəşəriyyət üçün dəyərli əsərlərin qorunması, gələcək nəsillər üçün saxlanılması istiqamətindəki səyləri mədəni dünya tərəfindən çox yüksək qiymətləndirilir. İtaliya ilə Azərbaycan arasında təhsil sahəsində də əməkdaşlıq inkişaf etməkdədir. İtaliya-Azərbaycan Universitetinin açılışının baş tutması ilə bunun bariz nümunəsidir”.

Parlamentari hesab edir ki, İtaliya Prezidenti Sercio Mattarellanın Azərbaycana rəsmi səfəri iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlığı daha da inkişaf etdirəcək və münasibətlərdə yeni səhifə açacaq: “Həmçinin gələcək illərdə də İtaliya və Azərbaycan arasında siyasi, iqtisadi və mədəni əlaqələrini qorunub saxlanması və daha da inkişaf etdirilməsinə xidmət göstərəcək. Beləliklə, iki ölkə arasında qarşılıqlı münasibətlər Avropa və Azərbaycan arasında əməkdaşlığın ən uğurlu nümunəsi kimi öz əhəmiyyətini daha da artıracaq”.

Günəli Fərzəliyeva

Bir həkim yüzlərlə sağlam insandır

MƏTANƏT

Həkimlər insanların sağlamlığı keşiyində dayanan, ən çətin, məsuliyyətli, gecə-gündüz olmayan peşə sahibləridir. Biz ağıllığımızı, bütövlükdə taleyimizi etibar edirik onlara.

Həqiqətən, çətin bir peşədir həkimlik. Çünki insanların sağlamlığıdır onların işinin mahiyyəti. Canlı varlıqlarla təmasdadır onlar. Bir kiçik səhv ilə həyatı tamamlanan, bir məsuliyyətli yanaşma ilə ölümdən xilas edilənlərdir onların işi.

İnsan amili... İnsan sağlamlığı bütün ağı xalat geyinlərinin fəaliyyətinin prioritetidir. Tək fəaliyyətinimi? Xeyr, insan amili həm də onların hər birinin insanlığa dəyəri, qiymətidir. Çünki bu dəyər olmasa, məsuliyyət olmaz, məsuliyyət olmasa, insanlar sağlamlığını-həyatlarını itirər.

2 oktyabr Beynəlxalq Həkimlər Günüdür. Hər birimizin ümid yeri, şəfa diləyimiz olan həkimlərin günüdür. Gecə-gündüz müraciət etdikdə, hətta evlərinin qapılarını belə üzümüzə açan, nazımızı çəkən, bizə min bir nəvazişlə yanaşan, yeri gələndə əlləri qanımıza bulaşan, yaralarımıza toxunan, lakin bundan heç də narahat olmayan həkimlərin. Həqiqətən də onlar arasında öz peşəsinin əsl sahibi olanlar sayızdır. Belə həkimlərin haqqı hər birimizin üstündə çoxdur.

Onların fədakar əməyi dövlətimiz tərəfindən daim qiymətləndirilir. Həkim və tibb işçiləri yüksək adlara, mükafatlara layiq görülür. Onların daha effektiv işləməsi üçün tibb müəssisələrinin maddi-texniki bazası gücləndirilir, səhiyyə ocaqlarına yeni tibbi texnologiyalar tətbiq olunur. Ölkəmizdə 600-dən artıq yeni tikilmiş və ya əsaslı təmir-dən çixmiş tibb müəssisəsi müasir avadanlıqlarla təmin edilib.

Həkimlərin fəaliyyətinin daha da səmərəliliyi üçün onlar xarici ölkələrdə təcrübə, peşə kurslarına göndərilir. Müstəqilliyimizin bərpasından sonra onların əmək haqqı dəfələrlə artırılıb. Elə iki-üç il öncə həkimlərin əmək haqlarına xüsusi artımların əlavə edilməsi müharibədən yeni çıxmış bir ölkənin bu sahəyə göstərdiyi böyük dəyər kimi qiymətləndirildi.

Bir həkim yüzlərlə sağlam insandır. Nə qədər yerində söylənmiş bir fikirdir. Bəzən yüz nəfər bir yerə yığılıb bir işin öhdəsindən gələ bilmədiyi təqdirdə, bir həkim yüzlərlə insana öz qəlbindən, əllərindən şəfa bəxş edir. Belə işə onları qorumaq da, onlara böyük dəyər vermək, hörmətlə yanaşmaq da hər birimizin borcudur.

Nə yaxşı varsınız, həkimlər! Sizə çətin və məsuliyyətli işinizdə uğurlar arzulayır, həmişə sizə ümid edən, şəfa diləyən insanlara sağlamlıq bəxş etməyinizi, bununla qürur duyduğunuzu arzulayırıq.

O xatırladı ki, İtaliya Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini 1992-ci il yanvarın 1-də tanıyıb, həmin ilin mayın 8-də isə iki ölkə arasında diplomatik əlaqələr qurulub: “1997-ci ilin mart ayında İtaliyanın Azərbaycanda, 2003-cü ilin dekabr ayında isə Azərbaycanın İtaliyada səfirliyi açılıb. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1997-ci ilin sentyabrında İtaliyaya ilk rəsmi səfəri iki dövlət arasında bütün sahələrdə münasibətlərin inkişaf etdirilməsi üçün əhəmiyyətli addım olub. Ulu Öndərin səfəri nəticəsində iki dövlət arasında siyasi, iqtisadi, mədəni və texniki əməkdaşlıq üzrə yeddi saziş imzalanmışdı. Həmin səfərdən sonra qarşılıqlı münasibətlər və əlaqələr artan xətt boyunca inkişaf etməyə başladı və bundan sonra bir sıra səfərlər həyata keçirildi. İtaliya Prezidenti Sercio Mattarellanın 2018-ci ilin iyulunda Azərbaycana ilk dövlət səfəri də əlaqələrimizin inkişafında xüsusi yer tutur. Bu səfərdən sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2020-ci ilin fevralında İtaliyaya dövlət səfəri baş tutub. Böyük uğurla keçən səfər çərçivəsində iki ölkə arasında siyasi, iqtisadi, enerji, mədəniyyət, turizm, kənd təsərrüfatı, hərbi, nəqliyyat, təhsil, idman, kosmos, investisiya, ixracın təşviqi və digər sahələri əhatə edən 28 sənəd imzalanıb. Romada, həmçinin Azərbaycanın dövlət başçısı və İtaliya Nazirlər Şurasının Sədri “Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında Ço-

“III MDB Oyunları ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu gücləndirir”

“III MDB Oyunları Gəncədə və digər altı şəhərdə keçiriləcək. Bu yarışlarda dəvət olunan qonaqlarla birlikdə 2400 idmançının iştirakı nəzərdə tutulub. Məlum olduğu kimi, yarışlar ərəfəsində Azərbaycan ilə Rusiya arasında münasibətlər kifayət qədər gərginləşmişdi. Buna baxmayaraq, Rusiya tam heyətlə bu oyunlarda iştirak etmək qərarına gəldi”. Bu barədə SİA-ya siyasi ekspert Abutalıb Səmədov bildirib.

Onun sözlərinə görə, MDB Oyunlarının Azərbaycanda keçirilməsi ölkəmizin idman sahəsində qazandığı böyük təcrübəyə verilən qiymətdir: “Azərbaycan indiyədək ən mötəbər yarışlara ev sahibliyi edib və müxtəlif idman növləri üzrə turnirləri yüksək səviyyədə təşkil etməklə dünyada nüfuz qazanıb. Buna görə də MDB Oyunlarının da məhz Azərbaycanda keçirilməsi təbii və qanunauyğun bir addımdır.

Azərbaycan Prezidentinin açılış mərasimində iştirakı bu tədbirə verilən xüsusi dəyərin göstəricisidir. Tədbir yüksək səviyyədə təşkil olunub və Prezidentlə yanaşı birinci vitse-prezidentin də iştirak etməsi dövlətin idmana göstərdiyi diqqətin bariz nümunəsidir. Açılış mərasiminin möhtəşəmliyi

həm oyunların əhəmiyyətini, həm də Azərbaycanın böyük idman tədbirlərinə ev sahibliyi etmək bacarığını bir daha nümayiş etdirdi. Şübhə yoxdur ki, bundan sonra da ölkəmiz bu cür mötəbər idman yarışlarına ev

sahibliyi etməyə davam edəcək.

Azərbaycan hakimiyyətinin idman siyasətinin əsas mahiyyəti də məhz bundan ibarətdir - ən mötəbər yarışları keçirməklə ölkəmizi dünyaya tanımaq, Azərbaycanın tu-

rizm imkanlarını geniş şəkildə təbliğ etmək. MDB Oyunları bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Çünki yarışlar əsasən turizm mərkəzlərində təşkil olunub ki, bu da Azərbaycanın təbii gözəlliklərinin, tarixi abidələrinin və turizm potensialının bütün dünyaya təqdim olunmasına xidmət edir. Eyni zamanda yarışların yüksək səviyyədə təşkil gələcəkdə daha böyük və nüfuzlu beynəlxalq tədbirlərin ölkəmizə salınmasına yol açacaq. Bu prosesin son hədəfi isə şübhəsiz ki, Azərbaycanın Olimpiya Oyunlarına ev sahibliyi etməsidir. Bu, ölkəmizin ən böyük arzularından biridir və real imkanlara əsaslanır. Çünki Azərbaycan həm təşkilatçılıq təcrübəsinə, həm də beynəlxalq nüfuzla sahibdir. Şübhə yoxdur ki, yaxın illərdə bu hədəfə çatmaq mümkün olacaq. MDB Oyunlarının Azərbaycanda keçirilməsi isə bu yolda atılan mühüm addımlardan biri kimi tarixə düşəcək”.

Günəli Fərzəliyeva

4 günlük Vətən müharibəsi dövründə Gəncə şəhərinə ümumilikdə 5 dəfə raket və ağır artilleriya ilə hücum edilmişdir ki, bunun da nəticəsində 26 nəfər şəhid olmuş, 142 nəfər yaralanmış, şəhərdə yerləşən mülki infrastruktur obyektlərinə, nəqliyyat vasitələrinə külli miqdarda ziyan dəymişdir

2020-ci ilin 27 sentyabrı xalqımızın yad-daşından heç vaxt silinməyəcək bir taixidir. Çünki həmin tarixdən başlayaraq 200 illik erməni təcavüzünə son qoyuldu. Bu, həm də Zəfərın başlanğıc tarixi oldu. Həmin gün başlanan haqq savaşımız xalqımızı böyük qələbəyə apardı. 44 günlük müharibənin əks-sədası bütün dünyaya səs saldı. Rəşadətli Azərbaycan Ordusu qısa vaxt ərzində Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müasir hərbi tarixinə əsl qəhrəmanlıq dastanı yazdı. Yüz illərlə ermənilər tərəfindən təcavüzə məruz qalan Azərbaycan işğal olunmuş torpaqlarını azad etdi. Lakin Vətən müharibəsi dövründə davam edən Ermənistanın növbəti cinayətləri, mülki əhaliyə qarşı törədilən terror aktları çirkin siyasətin məntiqi davamı idi. Döyüş meydanında sarsıdıcı

lak olmuş, 9-cu sinif şagirdi Amin Əsgərov isə ağır yaralanmışdır.

Gəncədə dinc sakinlərin raket atəşinə tutularaq qətlə yetirilməsi düşmənin nə qədər qəddar və məkrli olduğunu bir daha sübut etdi. İşğalçılar beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini, 1949-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyasının müddəalarını, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qərar və qətnamələrini kobud şəkildə pozmaqla dinc əhalini hədəfə almış, yaşlılara və azyaşlı uşaqlara qarşı soyqırım törətmişlər. Humanitar atəşəsin imzalandığı vaxtdan cəmi 14 gün sonra Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri Gəncəyə uzaqvu-ran ballistik raketlərin atılması nə müharibə qanunlarına, nə də insanlığa sığan bir cinayət idi. Amma o da məlum idi ki, Ermənistanın bu əməlləri cəbhədəki uğursuzluqlarının nəticəsidir. 44 gündə müzəffər Azərbaycan Ordusu irəlilədikcə, döyüşlərdə qələbələr qazandıqca düşmən öz məkrli niyyətini bu yolla həyata

Beş il öncəki Gəncə!

məğlubiyyətə uğrayan Ermənistanın cəbhə xəttindən uzaqda yerləşən məntəqələrini və mülki obyektləri hədəfə alması dünya ictimaiyyətinin gözü önündə baş verirdi. Azərbaycan isə əməliyyat zamanı yalnız hərbi obyektləri hədəfə alır, ancaq Qarabağ bölgəsindəki ərazilərdə əməliyyat həyata keçirirdi. Amma Ermənistan Gəncəni, Mingəçeviri, Bərdəni, mülki əhalinin yaşadığı digər yerləri hədəfə alırdı. Əlbəttə ki, əsas məqsəd panika, kaos və qorxu yaratmaq idi. Dövlətimizin sarsılmaz iradəsi, güclü ordumuzun məntiqi nəticəsi idi ki, bu hücumlar bizi hədəfimizdən uzaqlaşdırmadı.

Həmin dövrlər Ermənistan silahlı qüvvələri cəbhə bölgəsindən xeyli aralıda yerləşən Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri Gəncəni 5 dəfə ayrı-ayrı vaxtlarda raket atəşinə tutdu. Oktyabrın 4-də birinci dəfə atılan raketlərin törətdiyi dağıntılara görə Azərbaycan tərəfi məsuliyyəti Ermənistanın daşdığını bildirsə də, qarşı tərəf bu ittihamı qəbul etmədi. Hücumla görə məsuliyyəti keçmiş Qarabağdakı separatçı rejimin rəsmiləri öz üzərlərinə götürdülər. Onlar hədəfin insanlar yox, şəhərdə olan hərbi təyinatlı binalar, habelə Gəncə Beynəlxalq Hava Limanı olduğunu bildirdilər. Halbuki Gəncədə ümumiyyətlə, hərbi təyinatlı binalar yox idi. Həmin gün atılan üç raket zərbəsi nəticəsində bir nəfər həlak olmuş, 36 nəfər müxtəlif bədən xəsarətləri almışdır. Şəhərin Nəriman Nərimanov, Əziz Əliyev, Əli Nəzmi və digər küçələrində yerləşən evlər tamamilə dağılmış, nəqliyyat vasitələrinə ciddi ziyan dəymişdir.

İkinci hücum: Oktyabrın 5-də Ermənistan tərəfindən atılan növbəti raketlər Gəncənin "Grand Qafqaz" Ticarət Kompleksinə düşdü. Səhər saatlarında atılan 3 raket zərbəsi nəticəsində 3 nəfər müxtəlif bədən xəsarəti ilə xəstəxanaya yerləşdirildi. Şah İsmayıl Xətai prospektində yerləşən ticarət mərkəzinə külli miqdarda ziyan dəydi. Bundan başqa, "İmamzadə" dini kompleksində də dağıntılar oldu. Oktyabrın 8-də ermənilər Gəncəyə üçüncü raket atdılar. İnsanların şirin yuxuda olduğu vaxt

endirilən zərbə nəticəsində ölənlər və yaralanan olmasa da, evlər və nəqliyyat vasitələrinə ciddi ziyan dəydi. Gecə saat 3 radələrində atılan raket Həsən Əliyev və Pərviz Səmədov küçələrində yerləşən qeyri-yaşayış sahəsində xeyli dağıntı törətdi, bir avtomobil tamamilə yararsız hala düşdü. Bundan başqa, 1887-ci ildə xeyriyyə vəsaiti ilə inşa edilmiş Aleksandr Nevski Rus Pravoslav Kilsəsinə də ziyan dəydi.

Oktyabrın 11-də yerli vaxtla saat 02:00-da atılan raketlər şəhərdə böyük dağıntılar törətdi. Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin məlumatına görə, şəhər Ermənistanın Bərd rayonunda yerləşən erməni silahlı qüvvələri tərəfindən "Skad" tipli ballistik raketlərlə atəşə tutulmuşdur. Raketlər yaşayış ərazisinə düşmüş və ətrafda olan bütün binaları dağıtmışdır. Böyük dağıntılar törədən raket 31 mənzili tamamilə uçurmuş, hadisə yerində və onun yaxınlığındakı obyektlərə ciddi ziyan vurmuşdur. Hücumdan ümumilikdə 205 nəfərini yaşadığı 95 mənzil qəzalılı vəziyyətə düşmüşdür. 10 nəfər həlak olmuş, 34 nəfər yaralanmışdır. Beşinci dəfə, 17 oktyabrda, təxminən yerli vaxtla 01:00-da ermənilər yenə "Skad" ballistik raketləri ilə Gəncəni atəşə tutdular. Aida İmanquliyeva və Samir Xasıyev küçələrinə düşən raket zərbələri nəticəsində böyük dağıntı oldu. Çünki raketlər əhalinin sıx yaşadığı əraziyə düşmüşdü. Bu zaman xeyli sayda müxtəlif yaşayış evləri və digər tikililər ziyan gördü. Hadisə

zamanı 20 ev dağıldı, xeyli sayda mülki şəxs dağıntının altında qaldı. Hücum nəticəsində 15 nəfər həlak oldu, 54 nəfər yaralandı.

Beləliklə, Gəncə şəhərinə atılmış raket zərbələri nəticəsində 6-sı uşaq və yeniyetmə olmaqla, ümumilikdə 26 nəfər həlak olmuş, 29-u uşaq olmaqla, ümumilikdə 142 dinc sakin müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri almışdır. Bu hadisələr zamanı 3 ailənin üzvü olan 4 uşaq hər iki valideynini itirmişdir.

Göründüyü kimi, erməni faşistləri insanlığa sığmayan bu cür əməlləri ilə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini kobud şəkildə pozaraq dinc əhaliyə qarşı terror əməlləri törətmişdir. Buna baxmayaraq, törətdiyi cinayət

keçirməklə məğlubiyyətlərini ört-basdır etməyə çalışırdı. 44 günlük müharibə haqqında dünyanın bir çox nüfuzlu KİV-i Azərbaycanın haqq işi ilə əlaqədar çoxsaylı məqalələrlə çıxış etmişlər. Türkiyə, Argentina, Xorvatiya, İsrail, Malayziya, İndoneziya, Pakistan və s. ölkələrin kütləvi informasiya vasitələrində Qarabağın işğaldan azad olunmasında Azərbaycan Ordusunun qazandığı uğurlardan, eləcə də Ermənistanın dinc əhaliyə qarşı apardığı terror aktlarından bəhs edən materiallar verilmişdir.

Bu gün Gəncə şəhərində aparılan genişmiqyaslı tikinti-quruculuq və abadlıq işləri uğurla davam edir. Prezident İlham Əliyev sentyabrın 27-də - Anım Günündə Gəncə Memorial Kompleksinin açılışında iştirak etdi. Ölkə başçısı Anım Günü ilə əlaqədar Gəncə Memorial Kompleksində saat 12:00-da Vətən müharibəsi şəhidlərinin xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad etdi. Sonra Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev dövlətimizin başçısına kompleks barədə ətraflı məlumat verdi. Prezident İlham Əliyevin 2022-ci ilin yanvarında təməlini qoyduğu bu kompleks İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Ermənistanın raket hücumlarının qurbanı olmuş günahsız insanların əziz xatirəsini əbədiləşdirmək və müharibənin acı realitələrini gələcək nəsillərə çatdırmaq məqsədi daşıyır. Bildirildi ki, Memorial məhz həmin zərbələrdən birinin endirildiyi ərazidə - yaşayış binalarının yerində inşa olunub və 4 hektar sahəni əhatə edir. Orijinal memarlıq həlli ilə seçilən abidə spiralvari forması ilə raketin yerə buraxdığı iz - krateri simvolizə edir. Kompleksin açıq meydanında isə dağıdılmış binaların qalıqları xüsusi instalyasiya şəklində qorunub saxlanılıb. Ekspozisiyanın son hissəsi uzun illər davam edən haqsızlıqlara baxmayaraq, mübarizliyini qoruyan Azərbaycan xalqının əzmkarlığını və qələbə əzminin təntənəsinə həsr olunub. Sonra Prezident İlham Əliyev Gəncə Memorial Kompleksində Ermənistanın raket hücumu zamanı hər iki valideynini itirən Nilay Əliyeva və onun babası Zahid Babazadə ilə görüşdü.

Qeyd edək ki, bu Memorial yalnız bir abidə deyil, həm də beynəlxalq ictimaiyyətə ünvanlanmış çağırışdır. Gəncə Memorial Kompleksi həm də gələcək nəsillər üçün tariximizin canlı yaddaş salnaməsi olacaq bir məkandır. Bu şərəfli tarixi isə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu siyasəti uğurla davam etdirən Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan xalqı yazdı.

Xatırladaq ki, müharibə dövründə Qarabağdakı erməni separatçıların başçısı Araik Arutunyanın özü Gəncə şəhərinə raket hücumu əmrini verdiyini etiraf etmişdi. Hazırda Araik və digər separatçılar, günahsız insanların qatilləri Bakıda həbsxanadadırlar və tezliklə layiq olduqları cəzanı alacaqlar.

Sevinc Azadi

“Laçına köç Böyük Qayıdışın mühüm mərhələsi olaraq Azərbaycanın gücünü göstərir”

Böyük Qayıdış proqramı Azərbaycanın dövlət siyasətində tarixi və strateji dönüş nöqtəsidir. Laçına həyata keçirilən son köç bu prosesin simvolik və praktik baxımdan ən mühüm mərhələlərindən biri kimi qiymətləndirilə bilər. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında millət vəkili Jalə Əliyeva deyib. Onun sözlərinə görə, Laçın həm strateji mövqeyinə, həm də işğaldan azad olunmuş torpaqlar arasında xüsusi yerinə görə ön plana çıxır: “Bu köç bir tərəfdən uzun illər doğma yurdundan uzaqda yaşayan insanların ata-baba torpaqlarına qayıdışını təmin etməklə sosial ədalətin bərpasına xidmət edir. Digər tərəfdən, dövlətin güclü siyasi iradəsinin və praktiki addımlarının göstəricisi kimi çıxış edir. İnsanların müasir infrastrukturla təmin olunmuş yeni yaşayış məntəqələrinə yerləşdirilməsi Azərbaycanın vətəndaşına verdiyi dəyərin ən bariz nümunəsidir. Strateji baxımdan isə Laçının bərpası və məskunlaşdırılması Azərbaycanın bölgədəki mövqeyini daha da gücləndirir. Qarabağın digər əraziləri ilə bağlantı, Zəngəzur dəhlizinə yaxınlıq və regional nəqliyyat xətlərinə

Böyük Qayıdış

çixış baxımından Laçın xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu, Azərbaycanın həm təhlükəsizlik, həm də iqtisadi perspektivlərini daha dayanıqlı edir.

Laçına köçün beynəlxalq müstəvidə də ciddi siyasi mesajı var. Bu addım göstərir ki, Azərbaycan yalnız hərbi qələbə ilə kifayətlənmir, eyni zamanda

azad edilmiş torpaqlarda sülh, inkişaf və dayanıqlı yaşayış mühiti yaradır. Bu isə ölkəmizin regional liderlik mövqeyini daha da gücləndirir və gələcəkdə bölgədə sabitliyin əsas təminatçısı kimi rolunu möhkəmləndirir”.

Ziya Hikmətoğlu

FELTYETON

Kərpickəsən kişinin nağılı

Biri var idi biri yox idi, gü-nəşli, küləkli, meşəli, dənizli odlar yurdunda bir qoca yaşayırdı. Qoca ömrünü yaşadığı kənddə kərpic kəşib satmaqla keçirirdi. Pafoslu desək, insanlara təbii materialdan ev tikməyə imkan yaradardı. Bu minvalla aylar keçdi, illər ötdü, zəmanə birdən-birə dəyişdi. Alimlər kimya elmini inkişaf etdirib yeni-yeni süni materiallar kəşf etməyə başladılar. Bundan bəhrələnən bir para dələduzlar başladılar kimyəvi materialları düzəldib satmağa.

Qocanın yaşadığı məmləkətin əhalisi də bir az ədəbaz, bir az da modabaz olduğundan kərpici daha vecinə almayaraq başladılar bu təhlükəli materialları alıb süni evlər tikməyə. İnsafən bunlardan çoxu ucuz başa gəlirdi, üstəlik gözqamaşdıran bər-bəzək evə xüsusi yaraşır verirdi.

Qoca gördü vəziyyət pisdir, belə getsə acından öləcək, sexin profilini dəyişib keçdi taxta qapı-pəncərə düzəltməyə. Amma bu işdən də kar edə bilmədi. Bir də baxdı ki, hamı keçib plastik qapı-pəncərəyə. Soruşdu ki, ey əhli kəndistan, niyə bu təhlükəli, zəhərli, kimyəvi qapı-pəncərəni evinizə vurub uşaqlarınızı və özünü zəhərləyirsiniz? Cavabında ərz elədilər ki, ağsaqqal, vəziyyət belədir ki, indi sən gördüyün zəmanə deyil. İndi moddur, hamı bundan vurur.

Qoca heç zad qana bilmədi bu moda söhbətindən. Bunu gören yaxınlıqdakı şəhərdən qonaq gəlmiş bir həmkəndlisi ona bir təklifdə bulundu: “Gəl gedək bizim evə, sənə bunun səbəblərini əyani şəkildə göstərim”. Qoca razılaşdı.

Az getdilər, üz getdilər, axır gəlib çatdılar şəhərə. Qaldılar 5-ci mərtəbəyə. Evə giren kimi, adam plastik pəncərəni açıb qocaya dedi: “İndi 5 dağa yanıv bas stula, mən sənə bir kraskalı çay dəmləyim içək”.

Qoca əyləşdi və həyəti seyr etməyə başladı. Elə bu anda ətrafa elə bir dəhşətli öküzlük səsi yayıldı ki, sanki ən böyük səsgücləndiricilərdən 5-6 dənəsini yandıraraq mikrofonu da tutmuşan hər tərəfdən biz batırılan öküzlük ağzına.

Səsin qüdrətindən qocanın ürəyi getdi. Bu ilmi ölübsən, bildirmiyə? Ayılanda gördü ki, dostu üzünə su vurur. Soruşdu ki, “qərdeşoğlu, bu nə hangəmədü, mən məəttəl qalmışam”. Ev yiyəsi kəməli-ədəblə ərz elədi ki, “bəs qonşunun oğludu, maşınına belə siqnal qoyub, hər gün məələdə bu öküzü 20-30 dəfə böyüdü. Əybi yoxdu, sən bir-iki dəqiqə hövsələ elə, çay dəm alır, gətirim içək. Arvadağa ev-

də yoxdu, o biri mikrorayondan su daşımağa gedib, nöşün ki, neçə gündür suyumuz gəlmir”.

Xülasə, qoca təzədən əyləşdi stulda və həyəti seyr etməyə davam elədi. Bir tərəfdə məktəbdən gələn uşaqlar süpürleşir, o biri tərəfdə arvadlar dalaşır səs-küyü aləmi götürüb. Üstəlik, yan balkonda birdən əcaib bir rok musiqisi başladı. Bir neçə gurultu, çingilti, çığırtılı musiqinin fonunda bağıraraq necə əcaib səslər çıxarırdısa qocanın halı pis oldu, stuldan yerə yıxıldı.

Səsə dostu gəlib onu yerdən qaldırdı, qonşudakı yel-beyin gəncdən da xahiş elədi ki o maqnitofonun səsinə kəssin. Getdi yenə çayı dəmləməyə. Bu arada həyətdə eyni zamanda 3 kişi bağırmağa başladı: “Xooloor, xooloor”, “qatıq var, süd var”, “pomidor, kartoşka, alma”. Nəhayət dostu pürrengi çay gətirib qoydu qarşısına. Yanında da palma yağından düzəldilmiş şokolad. Elə yenice başlamışdılar ki söhbətə keçsinlər, bir də gördülər, daha doğrusu eşitdilər ki, nə isə möhkəm guruldayır.

Ev sahibi qonaq eşitsin deyə var gücü ilə qışqıraraq dedi ki, “narahat olma, həyətdə ağacları kəşib yerində təzə moyka açıblar, ağıln köhnələrə getməsin, indi naporla yuyurlar maşınları”. Uzun sözün qısa, 15 dəqiqə çay içib gözlədilər ki, səs kəsilən söhbət edələr. Qoca deyəndə ki, bəlkə pəncərəni örtək, ev yiyəsi buyurdu: “a kişi görmürsən, 50 dərəcə isti var? Deyirsən nəfəsimiz kəsilən?”.

Qoca bu söhbətdən çox pəjmürdə olub, bir də bura gəlməyəcəyinə üreyində tövbə etdi və qalxıb getməyə hazırlaşdı. Elə bu momentdə ev yiyəsi plastik pəncərəni örtüdü. Bayaقدan səs-küydən dəlixanaya dönmən evə bir anda sakitlik çökdü. Qoca məəttəl-məəttəl dostuna baxdı.

Ev yiyəsi dedi ki, “ağsaqqal, özün dünya görmüş kişisən, daha mən sənə artıq nəşə söhbət eləməyim. Bu xəstəlik yaradan plastik pəncərələri almasaydım, indi haçan-nə dəlixanada idim. Bax müasirlik budur- sağlamlığından kəşib rahatlığını təmin etməyə məcbursan, eləməsən əsəblərin pozulub dəli olucaysən və düşüncədən dəlixanaya. Yoxsa elə bilirsən biz qanmırıq bu kimyəvi şeylər bizim başımıza nə oyun açır?”.

Qoca bu müdrik izahatın müqabilində heç zad deyə bilməyərək dostu ilə sağollaşaraq mürəxxəs oldu qulluğundan və düz getdi öz sexinə, yarı qiyməyə obyektı satıb, başladı həyətlərdə xor satmağa...

Elçin Bayramlı

Lale Mehralı

Namusun cinsi yoxdur

Haradasa oxumuşdum ki, namus anlayışı kişilər vasitəsilə yaranıb və qadınlara yüklənib. Halbuki namus ümumi qavramdır və bütün insanlar üçün mahiyyəti eynidir. İnsanlar namus məfhumunu həqiqət və dürüstlük məfhumundan kənarlaşdırıb onu xırda, maddi şeylərlə əlaqələndiriblər zamanla. Çünki yalnız qadınların çiynlərinə yüklənən namus anlayışı şərəf, iffət və qürur kimi ulvi məfhumları da primitivləşdirir. Cəmiyyətdə elə bir fikir formalaşdırılırdı ki, namus yalnız qadınlara xas xüsusiyyətdir və kişinin etdiyi əxlaqdan kənar hərəkətlər namus qavramına aid deyil.

Yaşadığımız dövr insanlığın imtahanıdır və əfsus ki, bəşəriyyət bu imtahandan keçə bilmədi. Mövcud vəziyyətin yaratdığı mənəvi böhran sürətlə dərinləşir və cəmiyyətin parçalanmasına doğru gedir. Əxlaq, insan və insan münasibətlərinin ən təməl dəyərlərindən biridir. Amma təəsüflər olsun ki, bəzən cəmiyyətdə əxlaqi hərəkətlərin yalnız bir cinsə aid edilməsinin şahidi oluruq. Mən nə demək istəyirəm? Şərəf, həya, ar, iffət, namus kimi məfhumların yalnız qadınlara aid edilməsi məni narahat edir. Hansısa bir qadının namus üstündə öldürülməsi, amma onu öldürən illərin namussuzu olması faktı cəmiyyətdə hamını narahat etməlidir, amma etmir.

Mənəvi dəyərlərin cəmiyyətin bir seqmentinə və ya iki cinsdən birinə aid olması fikri insanları dəyərsizləşdirir, fikrimcə, bu, zamanla cəmiyyətdə əxlaqsızlığın qanunlaşmasına gətirib çıxarır. Sadiqliyi, iffəti, həya və namusu yalnız qadınlara məxsus dəyərlər kimi görmək və onları qadınlardan gözləmək normal davranış deyil. Əgər iki cins qərar verib ailə olursa, ikisinin də bu ailə üçün öhdəlikləri var və həya, namus, şərəf, sədaqət hər ikisi üçün də eyni dərəcədə öhdəlik olmalıdır.

İffət... Ən son nə vaxt eşitmişiniz bu sözü? İffət insanı keyfiyyətdir, sonradan yaranmır, satılmır, alınmır. Bu keyfiyyət yalnız qadınlara aid deyil. Nikah zamanı o imza ilə kişi və qadın bir-birinə söz verirlər, əslində - həm özlərinin, həm də ailənin iffətini, namusunu qorumaq üçün. Yəni bu vəd təkcə qadınların deyil, kişilərin də vədidir. Vədini pozan, ailə birliliyinə, iffətinə xələf gətirən tərəf kişi olanda “kişidir, yenə ailəsinə qayıdacaq” deyən cəmiyyət qadın üçün eyni tolerantlığı göstərmir. Halbuki, hər ikisi üçün iffət anlayışı eynidir və biri digərindən üstün deyil.

İffəti cılızlaşdırıb “insanların maddi ləzzətlərə meyili” kimi xarakterizə etmək yanlışdır. Çünki insanın bütün həyatı boyunca əməl edəcəyi və insanı keyfiyyət yalnız namus sözü ilə sinxronlaşdırmaq doğru deyil. İffət yalnız qadınlara xas olmayan, insanları əhd-peymanlarına sadıq edən, həddi aşmaqdan qoruyan, öz nəfəsi və şəxsi ambisiyalarına görə cəmiyyətə zərər verməkdən çəkirdən bir keyfiyyətdir, hər nə qədər son illər nadir rastlanan xüsusiyyət olsa da.

Namus anlayışı mühafizəkar cəmiyyətlərdə insanlar üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən anlayışlar arasındadır. Namusun qorunması insanın, xüsusilə qadının doğulması ilə başlayır və ömrü boyu davam edir. Əslində, kişi və qadından asılı olmayaraq hər kəsin öz namusunu qorumaq olduğu fikri kiçik yaşlarından aşılanısa bəlkə cəmiyyətdə namus kəlməsi bu qədər müzakirə edilməzdi. Bakirəlik, iffət, həya, ar, namus anlayışları yalnız qadınlara aid edilməyə, kişilər üçün də bu anlayışların böyük məna kəsb etdiyini aşılarsalar bəlkə də bu qədər çox namus davası edil-məz. Qadın öz namusunu, iffətini qoruduğu kimi kişilər də maksimum diqqət etsə nə ailələr dağılar, nə boşanmalar yüksələr, nə də abır-həya itər. Amma qadına biçilən o dar don kişilərə “ovesize”dir. Kişi ailəsinə xəyanət edəndə “kişidir, bir səhvdir edib” anlayışı göstərən cəmiyyət qadın üçün ölüm fərmanı yazır. İkisi də eyni günahı, eyni səhvi edib, ailə bütünlüyünə hər ikisi xələf gətirib, amma cəza qadına, səfa kişiye...

Ailə bütünlüyü yalnız qadının yükü olmamalıdır, ümumiyyətlə, ailə qavramı yük olmamalıdır. Bu, könüllü qurulan müəssisədir və hər iki tərəf üçün də vəzifə, öhdəlik eynidir. Nə qədər ki, öldürülən hər qadın üçün “yaqın bir namussuzluğu olub” düşüncəsi hökmran olacaq, o müddətə namus anlayışı yalnız qadının iki ayaq arasında axtarıla-caq. Nə qədər ki kişilərin namus anlayışı cinsi münasibətlərdən uzaq tutulacaq, kənarda qarışdırıldığı qələtlər ört-basdır ediləcək, o müddətdə də namus anlayışı don dəyiş-dirəcək. Namusu qadın, namussuzluğu kişi üçün normallaşdırın cəmiyyətlərdə ailə məfhumu məhv məhkumdur. Namus insani keyfiyyətdir və cinsi yoxdur.

Zorakılıq insani davranış deyil

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyasının 2007-ci ildə qərar aldığı və rəsmiləşdirdiyi *Beynəlxalq Qeyri-Zorakılıq Günü*nün tarixi Hindistan müstəqillik hərəkatının lideri və qeyri-zorakılıq fəlsəfəsinin banisi Mahatma Qandinin doğum günü ilə əlaqəlidir. BMT-nin 140 üzvünün imzaladığı *Qətnamə Hindistanın o vaxtkı xarici işlər naziri Anand Şarma tərəfindən Baş Assambleyaya çıxarılıb. Zorakılığa "yox" deyən Beynəlxalq Qeyri-Zorakılıq Günü sülh və tolerantlıq tərənnüm edir.*

Azərbaycan qanunlarına görə zorakılıq yolverilməzdir və onu törəyənlər qanun qarşısında cavab verməlidirlər. 2010-cu ildə "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul edilmişdir. Bu qanun məişət zorakılığının qurbanı olan şəxslərin sosial və hüquqi müdafiəsi, eləcə də məişət zorakılığının qarşısının alınması istiqamətində tədbirlərin gücləndirilməsini nəzərdə tutur. 2012-ci ildə isə "Məişət zorakılığı barədə şikayətdə cinayət tərkibinin əlamətləri olmadıqda, şikayətlərə baxılma Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında qanun qəbul edilmişdir. Bu qanun məişət zorakılığının qurbanı olan şəxslərə cinayət olmayan əməllərdən belə qorunmağa imkan verir. Cinayət tərkibinin əlamətləri olmayan şikayətlərə pisixi təsir göstərmə, iqtisadi asılılıqda saxlama, təhqir, təhdid, ictimai təcrid etmə və s. mənəvi zorakılıq halları daxildir.

Ailədə zorakılıq bütün cəmiyyətlərin ortaq problemdir. Bu sahədə aparılan araşdırmalar dünyada hər dörd qadınlardan birinin və hər altı kişidən birinin ailədə zorakılığa məruz qaldıqlarını göstərmişdir. Zorakılıq özünü həm fiziki, həm mənəvi, həm də iqtisadi tərəfdən göstərir. Ailədaxili zorakılığa məruz qalanlar həyat yoldaşı (qadın və ya kişi) da olur, uşaqlar da, ailə böyükləri (nənə və ya baba) da, xüsusi qayğıya ehtiyacı olanlar (fiziki qüsurlu insanlar) da. Yeni, zorakılıq törədən qarşılıqlı yaşına, statusuna baxmır.

Kişilərin zorakılıq gördüyü cəmiyyətlərdə isə çox vaxt fiziki qüsuru olan kişilər və qocalar bundan əziyyət çəkir. Bu o deməkdir deyil ki, onlara fiziki güc tətbiq edilir, yox, sadəcə sözlə də zorakılıq olur, bu iş qabiliyyətini itirmiş və ya yaşlanmış kişilərin ən çox raslaşdığı vəziyyətdir. Nədənə, zorakılıqdan söz düşəndə hamının gözü önündə əri tərəfindən döyülmüş, üz-gözü göyərmiş, paltarları cırılmış qadın surəti gəlir. Lakin zorakılıq tək ailədə deyil, cəmiyyətin bütün sferalarında rastlana biləcək vəziyyətdir. Bizim ölkəmizdə də zaman-zaman mətbuata, hüquq-mühavizə orqanlarına məlum olan zorakılıq hadisələri olur, amma etiraf etmək lazımdır ki, ölkəmizdə hər 100 zorakılıq halından yalnız bir neçəsi aşkara çıxır. Kimin gücü kime yetirsə, zorakılıq göstərir. İnsanlar hər fürsətdə kinini, aqressiyasını boşaltmağa yer axtırırlar.

Psixoloq Mələhət Həsənova deyir ki, ailədaxili zorakılığın səbəbləri ailə üzvləri arasında anlaşmazlıq, ailə üzvlərinin məsuliyyətsizliyi, fiziki və ruhi problemlər, şəxsiyyət pozğunluqları, maddi problemlər, aldatma-xəyanət etmə, spirt və narkotik asılılıq, depressiya və fərqli namus anlayışlarıdır. Sosioloqlar isə hesab edir ki, ailədə zorakılığın artmasının səbəblərindən biri də savadsızlıqdır. Düzdür, bizdə savadsız qadınlar azdır, ali məktəb oxumayanların heç olma-

sa orta təhsili, kifayət qədər biliyi var. Təcrübədən keçmiş faktıdır ki, dünyadan bir az xəbəri olan, haqqını-hüququnu bilən qadınlar özlərini əzdirməzlər. Heç olmasa, çətin durumda hara müraciət etmək lazım olduğunu bilirlər. Və ya əksinə, ailədə zorakılıq gören kişilər də var, kimisi valideynindən, kimisi də həyat yoldaşından. Zorakılıq tək fiziki təzyiq demək deyil, mənəvi zorakılıq da var və bu fiziki zorakılıqdan daha ağır nəticələr verir.

Psixoloqun sözlərinə görə birinci səbəb stress, əsəb yaradan işlərdən, genofondu dağıdan transgen qidalardan, eləcə də hər saniyə daha da korlanan ekologiyadan qaynaqlanır: "İnsanlar nə qədər ki, süni qida, genetik modifikasiya olunmuş məhsullar yeyəcəklər, ağır və stressli iş rejimi ilə çalışacaqlar elə belə də davam edəcək. Nəticə isə özünü ağır formada göstərir. İşdə, küçədə əsəbləri tarıma çəkilən kişi və ya qadın bütün hirsini evdəkilərin üstünə tökülür, etiraz edən, səsinə çıxaran olanda da zorakılıq tətbiq edir. İkinci səbəb qeyri-düzgün yaşam, uyğunlaşmayan baxışlar, uyumsuzluqlardır. Əgər kişi evləndiyi qadını sadəcə görüntü olaraq bəyənirsə bu sonralar böyük problemlərə səbəb olur. Uyğun gəlməyən xasiyyətlər ailə içi münaqişələrin təməlinə durur. Üçüncü səbəb ictimai təsirlərdir.

Ailədaxili zorakılıq bir çox formada təzahür edə bilər, yumruq atma, təpikləmə, söyüş, hər hansı soyuq alətlə vurma, odlu silahlarla qorxutma və ya yaralama, zorla evləndirilmə, cinsi əlaqəyə məcbur etmə, evdə dustaq etmə və s. Bunlardan əlavə, ailə üzvlərinə qarşı səs ucaltmaq, başqalarının yanında hörmətdən salmaq, qürurunu qırmaq da zorakılıq sayılır. İqtisadi imkanların məhdudlaşdırılması, yeni maddi sıxıntıya salmaq da ailədaxili zorakılığın bir növü hesab edilir.

Ailədaxili zorakılığın ən çox zərər çəkmiş hədəfi qadınlardır, onlar döyülür, söyülür, təhqir və təcavüz edirlər, yaralanırlar və hətta öldürülür də. Qadının ailədəki zorakılığa dözməsinin bir çox səbəbi var, özünü gücsüz hesab edir, maddi cəhətdən asılıdır, cəmiyyətin qınağından qorxur. Bizim cəmiyyətdə kişinin zorakılığa məruz qalması nadir hal olsa da rast gəlinəndir. Kişilər daha çox mənəvi zorakılığa məruz qalır. Kişilər daha çox həyat yoldaşlarının təhqiri, lağ etməsi, kobud davranması kimi mənəvi zorakılıq görürlər.

Zorakılığın qurbanları qadınlardan sonra daha çox uşaqlar olur. Elə bu günlərdə mətbuatda Göygöl rayonunda anasının qeyri-qanuni birlikdə yaşadığı kişi tərəfindən zorakılığa məruz qalan körpənin fotosəkilləri yayıldı. Azyaşlı vəhşicəsinə döyülmüş, bədən əzaları dəhşətli vəziyyətə salınmışdı. Bir çox ailədə valideynlər arasındakı anlaşmazlıqlardan, davalardan, zorakılıqdan uşaqların da payına düşür. Ailədaxili zorakılıq zamanı uşağa yönəlmiş, istər fiziki, istərsə də mənəvi zorakılıq göstərən hər cür davranış uşaq istismarı deməkdir. Ailədaxili zorakılıqda qocaların yeri də narahatlıq yaradacaq qədər genişdir. Ölkəmizdəki qocalar evlərində olan yaşlıların sayından bu cür halların əslində nə qədər çox olduğunu təxmin etmək olar. Bəzən övladları valideynlərini qocalar evinə göndərmək istəmir, çünki ya cəmiyyətin qınağından qorxur, ya da qoca valideyninin təqaüdünü itirməkdən. Buna görə də valideynə özü baxır. Amma necə baxır, orasını çoxumuz az-çox təxmin edə bilirik. Yaşlı və qocalara zorakılıq bir çox formada təzahür edir, bu fiziki zərər vermə də ola bilər, leqeydlilik, maddi sıxıntı vermək, mal-mülkünü sahiblənmək, təhqir etmək, qürurunu sındırmaq kimi mənəvi zorakılıq da ola bilər.

Zorakılıq ailədən başlayır, cəmiyyətə də ailədən ötürülür. Məktəblərdə zorakılıq hallarının artması da bunun təsdiqidir. Məktəblilər bullinq meyillənir, tətbiq edirlər. Uşaqlar hər fürsətdə bir-birini alçaldır, təhqir edir, özünə və əşyalarına zərər verir, fiziki və psixoloji təzyiq göstərir. Bullinq digər kollektivlərdə də baş verir, lakin məktəblərdə buna rast gəlmək daha təhlükəli vəziyyətin xəbərçisidir. Bəzən zorakılıq yeniyetməlik zamanı baş verən təbii proses kimi xarakterizə edirlər. Lakin zorakılıq heç bir halda böyümə dövrünə xas bir xüsusiyyət hesab etmək olmaz. Zorakılıq qeyri-insani davranışdır.

Lalə Mehralı

Elcin Bayramlı

"Ağ ölüm"ün təhdid etdiyi genofondumuz: necə xilas olmalı?

2024-cü ildə Azərbaycanda ilk dəfə narkomaniyaya mübtəla olanların sayı 4967 nəfər olub. Bu barədə "Azərbaycanda səhiyyə, sosial müdafiə və mənzil şəraiti" statistik məcmuəsində qeyd olunub. Ümumilikdə 2024-cü ildə Azərbaycanda 40 min 490 nəfər narkomaniya səbəbindən tibb müəssisələrində qeydiyyatda olub. 2023-cü ildə bu rəqəm 36 min 659 nəfər təşkil edirdi.

Narkomaniya ilə yanaşı 2024-cü ildə tibb müəssisələrində 2492 nəfər toksikomaniya, 7738 nəfər isə narkotiklərin epizodik qəbuluna görə qeydiyyatda düşüb. Alkoqolizm və alkoqol psixozu ilə xəstəxanaya müraciət edənlərin sayı 2024-cü ildə 9578 nəfər təşkil edib.

Son illərin rəsmi statistikasında qeydiyyatda olan narkomanların sayının ildən-ilə 10-15 faiz artması narkomaniya bəlasının getdikcə kütləviləşməsi deməkdir. Üstəlik, onu da unutmayaq ki, real rəqəm rəsmi statistika da olandan qat-qat yüksəkdir. Narkotik istifadəçilərinin çoxu heç də rəsmi qeydiyyata düşmür. Ya özləri, ya da ailələri bunda maraqlı olmurlar. Rəsmi rəqəm 40 mindir, amma bəzi ekspertlər real sayın 300-400 min civarında olduğunu söyləyirlər. Təsəvvür edin ki, necə ağır, faciəvi bir vəziyyətdir. Nəticələr həyəcan signalı verir. Bəs səbəblər nədən ibarətdir? Gəlin nəzərdən keçirək. Narkotikə qurşanmada müxtəlif faktorların təsiri var.

1-ci səbəb sosial-iqtisadi vəziyyətdir. Yeni işsizlik, yoxsulluq, evsizlik səbəbindən gənclərin ailə qura bilməməsi, asudə vaxtını səmərəli keçirə bilməməsi, öz bacarıq və istedadlarını reallaşdırmaq imkanlarına malik olmaması, normal yaşamaq imkanlarından məhrum qalması kimi ağır problemlər onları depressiv, əsəbi vəziyyətə salır. Nəticədə bəziləri vəziyyəti narkotik maddələrlə ötürdülməyə çalışır, çıxış yolunu belə görür. Bu, alkoqolizmə də aiddir. Bir çoxları həmin problemləri alkoqol vasitəsilə unutmaq istəyir.

2-ci səbəb mənəvi deqradasiyadır. Maddi, sosial imkanları normal, hətta yüksək

vəziyyətdə olanlar mənəvi deqradasiyaya uğraya bilərlər. Sadəcə daha çox həzz almaq, daha rəngarəng əyləncələrdə iştirak etmək, onların düşüncəsinə görə, daha müasir görünmək üçün bahalı narkotik vasitələrə üstünlük verirlər. Son vaxtlar kimyəvi narkotiklərdən istifadə çoxalır. Kimyəvi narkotiklər isə narkotik vasitə sayılan bitkilərdən yüz dəfələrlə daha qorxulu, təhlükəli, daha dəhşətlidir. Onlara qurşananların bəlkə heç 1 faizinin də geri dönüşü yoxdur. Bu maddələr insani dəhşətli dərəcədə zombiləşdirir, vəhşiləşdirir, insanlıqdan çıxarır. Təəssüflər olsun ki, kimyəvi narkotiklərin qara bazardakı qiymətləri də son dərəcə ucuzlaşıb, daha əlçatan olub.

Bu 2 ciddi səbəb- mənəvi deqradasiya və sosial problemlər gənclərimizdə narkomaniyaya meyli çoxaldır. Daxili İşlər Nazirliyi son illər narkomaniyaya qarşı böyük kampaniyalar aparıb. Narkotik maddələrin satışı ilə məşğul olan yüzlərlə şəxs tutulub, tonlarla narkotik maddə ələ keçirilərək məhv edilmişdir. Amma yenə də narkotikdən istifadə azalmır. Çox maraqlıdır, əvvəllər deyirdik narkotiklər xarici ölkələrdən gətirilirdi. İndi quru sərhədlər bağlıdır, təyyarə ilə də bunu gətirmək mümkün deyil. Belə çıxır ki, çox iri həcmdə narkotik vasitələr ölkənin daxilində hazırlanıb dövriyyəyə buraxılır. Yaxşı olar ki, müvafiq orqanlar bu sahədə mübarizəni daha da gücləndirsinlər, genişləndirsinlər. İri miqyasda kampaniyalar həyata keçirilməlidir.

Narkomaniya insani məhvə aparır, gələcəyi tar-mar edən qorxunc bir düşməndir. Hətta bir nömrəli düşməndir. Gənclərimizin sağlamlığını, psixologiyasını, gələcəyini, şüurunu sıradan çıxarır. Bununla mübarizə təkəcə Daxili İşlər Nazirliyinin işi olmamalıdır. Bütün aidiyyəti dövlət orqanları, qeyri-hökumət təşkilatları, vətəndaş institutları, kütləvi informasiya vasitələri- hamı bu məsələdə səfərbər olmalıdır. Son vaxtlar görürük, bəziləri o qədər harınlaşıb ki, açıq-aşkar narkotik satışı ilə məşğul olur. Uşaqları tora salırlar, bəzən yeniyetmələrə qəsdən əvvəlcə pulsuz təklif edirlər ki, onlarda aludəçilik yaradıb, sonra pulla sata bilsinlər. Əlçatanlıq yüksək, qiymətlər aşağı. Sosial şəbəkələrdə də yetərincə təbliğat da gedir.

Problem 2 istiqamətdə həll olunmalıdır:

1. Gənclərin məşğuliyəti, asudə vaxtlarının təşkili sistemə salınmalıdır. Sovet dövründə belə idi: yeniyetmələr, gənclər üçün saysız-hesabsız idman, yaradıcılıq kursları, məktəblər, ixtiraçılıq klubları, şahmat, futbol məktəbləri, müxtəlif dərnekələr və başqa sistemlər var idi. İndi onların çoxu məhv olub gedib. Qalanları isə ödənişlidir. Əksər insanların uşaqlarını ora yönəltməyə imkanı çatmır. Nəticədə uşaqlar nəzarətsiz, boş qalırlar. Bununla da müxtəlif mənfi təsirlərə düşürlər. Dövlət yeniyetmələri, gəncləri asudə vaxtlarını sağlam keçirə bilmələri üçün çoxlu sayda ödənişsiz idman, yaradıcılıq, əl işləri mərkəzləri, klubları, təəssüfləri ilə təmin etməli, müxtəlif yarışlar keçirməlidir. Gənclərin təhsil (peşə, orta ixtisas və ali) və işsizlik problemi həll edilməlidir.

2. Müasirlik adı altında zərərli əyləncələrin təbliğatının qarşısı alınmalıdır. Gənclərə davamlı şəkildə "kef elə", "əylən", "yalnız özün üçün yaşa", "fasiləsiz zövq al" kimi subliminal mesajlar ötürülür, belə bir düşüncə təbliğatla şüur altına yeridilir. Bunların qarşısı alınmalıdır, nəzarət güclənməlidir. Narkotik dövriyyəsinə ictimai nəzarət olmalıdır. Məsələn, anonim məlumat vermə sistemi qurulmalıdır. Məlumat alınan kimi təcili tədbir görülməlidir. Dövlət və cəmiyyət olaraq əl-ələ verib bu problemi həll etməsək bizim sağlam cəmiyyətdən, sağlam gələcəkdən danışımağa haqqımız çatmaz.

“Prezidentin çıxışı ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu daha da artırdı”

POLİTOLOQ ŞƏRH ETDİ

“Cənab Prezident İlham Əliyevin BMT Baş Assambleyasındakı çıxışı qalib ölkə liderinə yaraşan tərzdə oldu və dünya ictimaiyyətinə çox ciddi mesajlar verdi. Bu çıxış həm də Azərbaycanın BMT-dəki siyasi çəkisinin və nüfuzunun artdığını göstərdi”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Məhəmməd Əsədullazadə deyib.

Onun sözlərinə görə, cənab Prezident bir daha qeyd etdi ki, uzun illər ərzində Azərbaycanın əraziləri işğal altında qalmasına baxmayaraq, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi beş

qətnamə yerinə yetirilməmişdi: “Lakin Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq özü təmin etdi, öz silahlı qüvvələrinin gücü ilə bu qətnamələrin icrasını reallaşdırdı. Bu, yeni dünya siyasi düzənində hüququn gücə çevrilə biləcəyini sübut etdi. Prezident İlham Əliyev çıxışında həmçinin vurğuladı ki, bu addım beynəlxalq hüququn aliliyini, BMT nizamnaməsinin birinci maddəsini - yeni hər bir dövlətin özünü müdafiə hüququnu yerinə yetirdiyini nümayiş etdirdi. Dövlət

başçısının BMT Baş Assambleyasındakı çıxışı qalib ölkə liderinə yaraşan şəkildə oldu. O, bir daha dünya ictimaiyyətinə xatırladı ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü beynəlxalq hüquqa uyğun şəkildə, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə əsaslanaraq və öz silahlı qüvvələrinin gücü ilə bərpa edib.

Prezident qeyd etdi ki, uzun illər BMT-nin qətnamələri kağız üzərində qalıb, lakin Azərbaycan həmin qətnamələrin real həyata keçirilməsinin mümkünlüyünü nümayiş etdirdi. Bu, yeni dünya nizamında dövlətlərin öz hüquqlarını qorumaq üçün necə qərarlı ola biləcəyinin bariz nümu-

nəsidir. Azərbaycan həm də enerji təhlükəsizliyi, iqtisadi dayanıqlılıq və beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində atdığı addımlarla regional və global sabitliyə töhfə verir. Xüsusilə Avropa üçün etibarlı tərəfdaş olmaqla yanaşı, nəqliyyat və texnoloji sahələrdə də önəmli rol oynayır. Bu çıxış bir daha göstərdi ki, Azərbaycan təkcə müharibədə deyil, diplomatik müstəvidə də qalibdir.

Cənab Prezident İlham Əliyevin çıxışı ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu daha da artırdı. Azərbaycanın iqtisadi dayanıqlılığı, enerji təhlükəsizliyi sahəsində gördüyü işlər, Avropaya enerji diversifikasiyası baxımından verdiyi

töhfələr də çıxışın əsas mövzularından biri oldu. Cənab Prezident bildirdi ki, Azərbaycan öz geosiyasi mövqeyindən istifadə edərək nəinki öz maraqlarını, eyni zamanda regionun və Avropanın sabitliyini təmin edir. Azərbaycan həm hərbi sahədə, həm diplomatik masada, həm də beynəlxalq hüquqi müstəvidə qalib çıxaraq bir daha sübut etdi ki, kiçik əraziyə malik olan bir dövlət belə global siyasətdə söz sahibi ola bilər. Bu çıxış təkcə ölkə daxilində deyil, beynəlxalq səviyyədə də böyük rezonans doğurdu və Azərbaycanın haqlı mövqeyi bir daha dünya ictimaiyyətinə çatdırıldı”.

“Nar” gənclərin sağlam və aktiv həyat tərzinə töhfə verərək boks təlimlərinə dəstək olur

Sərfəli mobil xidmətlər təqdim edən “Nar” yeniyetmələr arasında sağlam həyat tərzinin təbliğinə boks təlimləri ilə davam edir. Layihənin öncəki illərdəki uğurlarına əsaslanan “Nar” yeniyetmələrin peşəkar təlim üçün bütün lazımi boks ləvazimatları ilə təchiz olunaraq təlimlərdə iş-

tirək etmələrinə imkan yaradıb. “Baku Fight Lab”la əməkdaşlıq çərçivəsində aztəminatlı ailələrdən olan gənclərə dünya və Avropa çempionlarının məşqçiləri təlim keçəcək.

Tədbirdə çıxış edən “Nar”ın İctimaiyyətlə əlaqələr və korporativ ünsiyyət departamentinin direktoru Hökümə Kərimova bildirdi: “Bizim məqsədimiz yeniyetmələrin sağlam həyat tərzinə sahib olmalarına, təhsildə və idmanda uğurlu olmalarına, möhkəm xarakter formalaşdırmalarına dəstək verməkdir. Bu təlimlər onlara yalnız bugünkü deyil, həm də gələcək həyatları üçün dəyərli keyfiyyətlər qazandıracaq”.

“Baku Fight Lab” klubunun vitse-prezidenti, müstəqil Azərbaycanın yeniyetmələr arasında boks üzrə ilk dünya çempionu Fərhad Acalov isə vurğulayıb: “Bu layihə ilə biz uşaqlara yalnız peşəkar boks vərdişləri deyil, həm də sağlam həyat təzi və güclü xarakter formalaşdırmaq üçün motivasiya veririk. İnanırıq ki, bu təşəbbüs onların gələcək inkişafında mühüm rol oynayacaq”.

Layihənin bir hissəsi olaraq, tədbirdə gənclər üçün motivasiyaedici çıxış da baş tutub. Bu çıxışın spikeri - boks üzrə dünya kubokunun bürünc mükafatçısı, İslam Oyunlarının gümüş medalçısı, dəfələrlə Azərbaycan çempionu olan Tamerlan Abdullayev iştirakçılarla öz təcrübəsini və uğur hekayəsini bölüşüb, onları idmanda və həyatda məqsədlərinə çatmaq üçün ruhlandırıb. “Nar” sosial məsuliyyətli şirkət olaraq, diqqəti aztəminatlı ailələrdən olan yeniyetmələrə yönəltməklə, onların sağlam həyat tərzini mənimsəmələri üçün geniş imkanlar yaradır. Mobil operatorun həyata keçirdiyi digər sosial layihələrlə nar.az vasitəsilə tanış ola bilərsiniz.

Hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərən “Nar” son 6 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobil operator müştəriyönümlülük strategiyasına sadıq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

“Bakcell” 14 prestijli avtomobil və hədiyyələrlə bol lotereyaya başlayıb

İnnovasiya və sürət lideri “Bakcell” hədiyyələrlə bol süni intellekt əsaslı lotereyaya başladığını elan edir. 1 oktyabr - 31 dekabr tarixlərində keçiriləcək lotereyada “Bakcell” abunəçiləri hər gün “iPhone 17”, hər həftə “Zekr 001” və sonda “Porsche Cayenne” avtomobili olmaqla, ümumilikdə 100-dən artıq prestijli hədiyyə qazanmaq imkanı əldə edirlər. Abunəçilər “Bakcell”in məhsul və xidmətlərindən istifadə edərkən avtomatik olaraq lotereyaya iştirak şansı qazanırlar. Belə ki, “Bakcell” nömrəsinin mövcud balansından xərclənən hər 1 manat istifadəçiyə 1 şans verir.

Eyni zamanda, nömrənin balansını artıran abunəçilərə əlavə şanslar da təqdim olunur. Balans 1 manat - 4,99 manat aralığında artırılan zaman abunəçilər hər 1 manat üçün 1 şans, balans 5 manat və ondan çox artırılan zaman isə hər 1 manat üçün 2 şans qazanacaq. Məsələn, balans 7 manat artırıldıqda iştirakçı 14 şans əldə edəcək.

Bundan əlavə, lotereyada abunəçilərin qalib olmaq şansını daha da artırmaq məqsədilə onlara xüsusi “Şans” paketləri təqdim olunur. Məsələn, 2 manatlıq “Şans” paketinə 7 şans və 30 şəbəkədaxili danışıq dəqiqəsi daxildir. Hər bir “Şans” paketi ilə iştirakçılar əlavə şəbəkədaxili danışıq dəqiqələrindən də faydalana bilərlər. “Şans” paketləri barədə daha ətraflı məlumat ilə linkə keçid edərək tanış olmaq olar.

Qazanılan hər şans barədə abunəçiyə SMS vasitəsilə məlumat göndərilir. Hər bir lotereya iştirakçısı ümumi mövcud şans sayını “Bakcell” mobil tətbiqi və lotereya layihəsinin rəsmi internet sahifəsində şəxsi kabinet vasitəsilə izləyə bilər.

Qeyd edək ki, bu layihə Azərbaycanda süni intellekt əsaslı platforma üzərində qurulan ilk genişmiqyaslı lotereyadır. “Bakcell” lotereya haqqında ətraflı məlumatı “Bakcell”in rəsmi lotereya sahifəsindən əldə etmək mümkündür: lotereya.bakcell.com

“Bakcell” Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl telekommunikasiya şirkətidir. Hazırda şirkət üç milyondan çox müştərini yüksəkkeyfiyyətli və sürətli telekommunikasiya xidmətləri ilə təmin edir. Ölkə iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun ən böyük investitorlarından biri olan “Bakcell” süni intellekt əsaslı innovativ həllərlə Azərbaycanın dayanıqlı inkişafına töhfə verir. “Bakcell” müxtəlif ölkələrdə telekommunikasiya, enerji, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən “NEQSOL Holding” beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

Ömür suya bənzər. Axar, gəder. Yolu hamar, maneəsiz olanda, su öz yatağından on illərlə həzin-həzin, sakit-sakit axıb getdiyi kimi, insan ömrü də belədir, yolunu tapdısa, bu yolda keşməkeşlərlə rastlaşmadısa, ötər, gedər: sakit-sakit, həzin-həzin. Və yaxud, su axarkən qarşısındakı mənəə onu ətrafa dağıtdığı, daşa, qayaya çırpdığı kimi, ömür yolunun da keçilməzliyi onu bəzən yarıda qoyur, nakam insan taleyinə çevirir. Elə bu cəhətlərdən də su yolu ilə insan ömrünü bir-birinə oxşadırıq. Maneələrlə rastlaşan su yolunun "ömrü" qədər qısa da, özünə yol tapan su yolu qədər uzunömürlü də olur insan ömrü.

İkinci kimi olanda insan ömrünün ahilliq çağına çata bilir. O çağ ki, ömrün ən hamar, ipək çağıdır. İnsanın həyatın hər üzünü görüb, onun keşməkeşlərindən döyüşə-döyüşə, qələbə ilə çıxıb, mənasını tamamilə anladığı bir yoldur ahilliq...

AHILLAR: dəyərlilərimizə nə qədər dəyər verə bilirik?..

susurlar. Bəlkə də evdə söz-söhbət yaranmaması üçün susurlar. Bəlkə də atılmış valideynlər gözləri önünə gəlir, buna görə susurlar. Yaşdaşlarının başına gələnələr gözlərini qorxudur ahillərin. Axı onların əvvəlki tək gücü, necə deyirlər "əli-ayağı" yoxdur. Onların qayğıya ehtiyacı var. Məhz bu qayğı kəsir qarşılarını. Bəzi övladlar nə sitəm etsə də, ahillərimiz susur, buna dözlülər.

Ahillərlə övladları aradında birçə qalır vicdan. Vicdan varsa, övlad insanlıqdan öz nəsibini almışsa, valideyninin ahıl çağında ona sahib çıxır. Ona özünə göstərilən qayğıyı göstərir. Yox, əgər vəziyyət əksinədirsə, yuxarıda dediyim kimi, ata-analarımız ahıl çağında həyatın məşəqqətləri ilə qarşılaşır. Lakin susur, susurlar...

Dövlətimizin ahıl vətəndaşları

"Sosial xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən ölkəmizdə yaşı 70-ə çatmış şəxslər ahıl hesab olunurlar. 2023-cü ilin əvvəlinin statistikasına görə, Azərbaycanda ahıl vətəndaşların sayı 460 minə yaxındır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən ahıl insanlara, onların sosial müdafiəsinə daim xüsusi diqqət və qayğı göstərilib. Bunun nəticəsi kimi, hələ 1993-cü ildən ölkəmizdə də hər il Beynəlxalq Ahillər Günü yüksək səviyyədə qeyd olunmaqla, bu kateqoriyadan olan vətəndaşların təminatlarının artı-

Bu yol dünənin gənc oğlanının baba, gənc qızının nənə dövrüdür. Hələ nəticələr, kötücələr də var bu yolda. Bu dövr ipək nənələrin nağıl dövrüdür. Ağsaqqal, pirani babaların nəvə-nəticə ilə vaxt keçirmək, onlarla birlikdə bağ-bostanda çalışmaq, park-xiyabanalarda gəzmək, balacaların saysız sualını cavablandırmaq, dünyanın gerdişini nəvələrə öyrətmək dövrüdür.

Ahilliq həm də sınaq dövrüdür

Ahilliq həm də həyatın ən kövrək anıdır. Nədənə insan yaşlandıqca, kövrək olur. Qəlbə hər şey tez toxunur. Elə buna görə də ahilliq eyni zamanda bir sınaq dövrüdür. Xeyr, ahillərin deyil, övladlarının sınaq dövrüdür. Ahilliq çağı övladları sınaq. Kim valideyninə sahib çıxır, həyatını bəxş etdiyi, zəhmət çəkərək böyüdüb ərşəyə çatdırdığı, yuxusuz gecələrini verdiyi övladların hansı valideyninin ahilliq çağının sahibidir, bax bunu məhz həmin dövr göstərir.

İnsan yaşlandıqca, bir evin işığına, nuruna çevrilir. Lakin bu nurun da qayğıya ehtiyacı olur. Övladlar onu, necə deyirlər, ovcunun içərisində saxladıqca, onlar bu qayğıyı gördükcə, ömürlərinin yeni baharlarını yaşaymış kimi sanırlar özlərini. Ailəyə işiq saçırlar. Hər kəsi başlarına toplayır, bir evə ağsaqqallıq, ağbirçəklik edirlər. Böyük olan yerdə Allah vardır, deyiminə əsasən belə evlərdə bərbəkət də olur. Böyüyün, kiçiyin yeri bilinir. Hər iş öz nizamı, axarı ilə gedir.

Lakin övladlar da var ki, valideyni qocaldıqca, artıq ona yük kimi gəlir. Axı onlar əvvəlki kimi işləmir, qazanc gətirmir, ev, həyətbaca işlərində əvvəlki qədər onlara kömək göstərə bilmirlər. Bu səbəbdən də belə övladlar öz ahıl valideynlərinə sahib çıxmır, onları tək qoyur, ayrı yaşamağı seçir, əksər halda isə ahillər evinə yola salırlar.

Uzun illər yaşadığım Şahbuz rayonunda da belə bir ahillər evi var idi. Tez-tez yolumu oradan salır, buradakı ahillərlə söhbətləşirdim. Hər biri Azərbaycanın bir bölgəsindən idi onların. Kiminin heç kəsi yox idi, ona görə ahillər evinə pənah gətirmişdi. Kimi isə

övladı tərəfindən atılmış, bu səbəbdən dövlətin himayəsinə sığınmaq məcburiyyətində qalmışdı. Onlarla söhbət etdikcə, üzlerindəki illərin açdığı qırıqlardan və xüsusilə də əllərindən-zəhmətin bütün çalarları çökmüş əllərindən, bir də yollara dikilən gözlərindən gözümlü çəkə bilmirdim. Axı bu əllər bir zamanlar övlad başı sığallamışdı, onun hər bir qayğısının zəhmətini çəkmişdi. Axı bu gözlər gecə səhərdə beşik başında yuxuya həsrət qalmışdı. Axı üzlerdəki bu qırıqların hər biri ötən illərin qayğılarının inikası idi...

Bəs haradadır övladlar?..

Ahillər evindəki ahilləri hər zaman pəncərə önündə görmək olurdu. Onlar sanki bu pəncərələrdə kiminsə yolunu gözləyirdi. Gözləri daim yol çəkirdi. Yəqin vicdanı nə vaxtsa narahat olacaq övladlarını gözləyirdilər. Lakin onlar gəlmək bilmirdi. Başları harada qarışmışdı, nə işlə məşğul idilsə, yadlarına ata-anaları əsla düşmürdü. Ahillər vardı ki, bir dəfə də onlarla maraqlanan olmurdu. Bəzən uzaq qohumlardan onları görməyə gələn olurdu, lakin öz övladlarından səs-səmir gəlmirdi...

Odur ki, pəncərə önündə gözləri yolda qalırdı onların... Ahilləri belə görəndə adamın ürəyi parça-parça olurdu. Bir anlığa həmin övladları axtarmaq, tapmaq və belə bir sual vermək istəyirdim: haradasınız? Nə üçün bir-cə dəfə də olsun, yadınıza ata-ananız düşmür. Məgər onları unutmaq belə asandı mı?

Və hər dəfə düşündüm ki, belə övladlar həyatda xoşbəxt ola bilməz. Bir evin cırağı olan ata-anasını ahillər evinə atan, ondan illərlə xəbər almayan övladın evində işiq yana bilməz. Çünki evlərimizin işığı da, nuru da

valideynlərimizdir. Onlar yaşlaşdıqca, bu nur daha da artır. Onun şöləsi ətrafa daha da çox yayılır. Hər kəs bu işığa gəlir. Övladlar, sonra nəvələr, daha sonra nəticələr, kötücələr və sair...

Bəs o işiq yoxdursa, o evdə necə yaşamaq olar? Bu nur həm işiq, həm də istilidir. Bir evdə ki, istilik yoxdur, orada rahatlıq olarmı?

Onlar heç kimə yük deyillər...

Onlar yaşlaşdıqca, xəstələne, sağlamlıq imkanlarını itirə bilirlər. Bundan xoflanan, valideyninin ona yük olacağını fikirləşən övladlar olur. Lakin dərindən düşündəndə, onlar əsla yük deyillər. Bu, həyatın gedişatıdır. Dünən sən onların qolları üstündə idin, bu gün onlar sənə nəvəzində olmalıdır. Və sabah da sən bu gün qayğısını çəkdiyənlərdən qayğı görmək istəyəcəksən. Bax, budur həyat.

Lap belə deyək, dünənədek sən onlara necə yük ola bilirdinsə, onlar da sənə yükün ola bilərlər. Bu yükü çəkmək isə sənə borcundur, övlad. Bu yük yuxusuz gecələrdən, ağzının ən şirin tikəsini sənə ağzına qoymaqdan, səhərdən axşamədək çalışıb sənə istəklərini yerinə yetirməkdən, bir qarın ac, bir qarın tox yalnız sənə qarının tox olmasını düşünməkdən, min bir çətinliklə sənə təhsil verməkdən, toy etməkdən ağır ola bilməz. Odur ki, et ki, sənə də sabah edən olsun.

Onlar heç kimə yük deyillər. Sağlamlıq imkanları, fiziki gücləri azalsa da, maddi vəziyyətləri yerindədir. Çünki dövlətdən məvacib-pensiya alırlar. Bəzən bu pensiyanın dörd-də biri onların özlərinə sərf olunmur. Övladlar var ki, öz ailəsinin qayğılarını bu vəsaitlə qarşılayır. Və bu vəsaitin sahibinə isə yeri gələndə səsini qaldırır.

Övladlar var ki, məhz bu pensiyaya görə valideynlərinin yanında qalır. Yoxsa, onları çoxdan tərk etmiş olardı. Gündəlik siqareti də onların pensiyası ilə alır. Lakin ahıl ata-ananın ürəyi alma istəyir, onlara aylarla bu meyvədən bir kiloqram alan oğul-qız olmur.

Onlar isə susurlar. Bu qayğısızlığa səslərini belə çıxarmırlar. Sanki nədənə qorxur,

rılması üçün ardıcıl işlər aparılıb.

Ötən 20 ildən artıq dövrdə isə Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən bu siyasət ahıl insanlarımızın etibarlı sosial müdafiəsinə yönələn tədbirlərin ildən-ildə daha da genişlənməsinə imkan verib. Dövlət başçısının imzaladığı müvafiq fərman və sərəncamlar, "Azərbaycanda demografiya və əhali sakinliyinin inkişafı sahəsində Dövlət Proqramı", "Ahıl vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi üzrə Dövlət Proqramı" və digər sənədlər nəticəsində ahillərə dövlət qayğısının artırılması sahəsində mühüm addımlar atılıb.

Dövlətimiz hər bir vətəndaşı kimi, ahillərin də sahibidir. Onların rifah halı üçün nə lazımdırsa, edib və etməkdədir.

Evlərimizdən isə qoy ağsaqqal, ağbirçək-lərimiz əskik olmasın. Hər zaman onların işığı, nuru yolumuza aydınlıq gətirin, xeyir-duası həyatımızı istiqamətləndirsin.

Onlar bizim dəyərlilərimizdir. Gəlin bu dəyərin dəyərini verə bilək. Çünki bu, həm də bizim borcumuz. Qoy ahilliq ömrün hamar yolu olsun. Bu yolda yaşımışlar problemlisiz addımlasınlar.

Bayramınız mübarək, əziz ahillər. Siz evlərimiz kimi, həyatın da yaraşığısınız.

Mətanət Məmmədova

Polşa qorxur, yoxsa hiylə işlədir?

Polşanın Baş naziri Donald Tusk Ukraynanın müharibəsini öz müharibəsi hesab edir

Avropa sərhədlərinə doğru yaxınlaşmaqda olan Rusiya-Ukrayna müharibəsi yeni diqqətçəkən məqamları üzə çıxarıb. Məlum olub ki, bəzi ölkələr, xüsusilə də Almaniya və Polşa Ukraynaya əzilən tərəf olduğuna görə yardım etmirlər. Əslində, sözügedən dövlətlər Ukraynaya edilən hərbi təcavüzü özlərinə qarşı olunan işğal siyasəti olaraq qəbul edirlər. Varşavada keçirilən Təhlükəsizlik Forumunda Polşanın Baş naziri Donald Tusk açıq şəkildə bəyan etdi ki, Ukraynadakı müharibə təkcə Kiyevin deyil, həm də Polşanın müharibəsidir. Yəni Polşa Ukraynanın müharibəsini öz müharibəsi hesab edir. Rəsmi Kiyev hər cür hərbi, siyasi, maliyyə dəstəyi göstərməklə Rusiyadan tarixi qisasını almağa və bugünkü hərəkətlərinə zərbə vurmağa çalışır. Bu baxımdan da Polşa təbii olaraq bu günə qədər Ukraynaya 4 milyard dəyərinə hərbi texnika, silah-sursat bağışlayıb. Ümumilikdə isə rəsmi Varşava Ukraynaya bu günə qədər 12 milyard dollar maliyyə yardımı göstərib. Verilən məlumatlara görə, Polşa Ukraynaya xeyli miqdarda döyüş sursatının daxil olduğu 45-ci hərbi yardım paketini təqdim edəcək. Müharibə başlayandan Polşa silah, hərbi texnika və sursatdan ibarət 44 hərbi yardım paketi təqdim edib. Ukrayna Silahlı Qüvvələrinə müxtəlif yardımların, o cümlədən tibbi yardımın ümumi dəyəri 4 milyard ABŞ dollarını ötürüb. 45-ci paket ha-

xatırlasaq, o zaman düşünmək olar. Həqiqətən də siyasətin bəzi çalarlarında qisasçılıq ruhu mövcuddur. Polşanın son illər hakimiyyətə olan şəxsləri daha çox nasist təmayül-lü şəxslər olublar və bu gün də vəzifə kreslosunda onlardır. Baxmayaraq ki, əksər indiki Polşa rəhbərliyinin soyunu-kökünü nasistlər məhv ediblər. 1939-cu il sentyabrın 1-də Polşaya daxil olmaqla bir həftəyə ölkəni diz çökməyə, ağ bayraq qaldırmağa məcbur edən nasistlər 10 milyondan çox polyakı öldürmüş, şəhərlərini, kənd və qəsəbələrini xarabazarlara çevirmişlər. Bununla yanaşı yəhudilərin kökünü kəsmək üçün Polşada yerin altında həbsxanalar yaratmışlar. Hətta Polşada gettolar yaradılmışdır. Bu gettolarda aclıqdan, soyuqdan və epidemiyalardan çox insan ölürdü. Gettolarda ölüm artıq o qədər təbii bir şey idi ki, aclıqdan ölmək üzrə olan insanlarla və cəsədlərlə kimsə maraqlanmırdı. Polşada təbii edilən toplu halda güllələmə qətləməni faşistlərin fikrinə görə az təsirli idi və buna görə böyük bir "təmizləmə" üçün yeni metodlar axtarırdı. 1941-ci ilin payızından etibarən "qazlama yük maşınları"ndan istifadə edilməyə başlandı. Yəhudilər bu yük maşınlarına başqa bir düşüncəyə gedəcəklərini düşünürdülər lakin onlar bura doldurulduqdan sonra yük maşınına

zırda icra prosesindədir, xüsusilə də Ukrayna üçün əhəmiyyətli miqdarda sursatdan ibarətdir. Xüsusilə də son vaxtlar Rusiyaya məxsus dronların və hərbi təyyarələrin Polşanın hava məkanına daxil olması və şoular göstərməsi Varşavanı daha böyük həcmdə Ukraynaya hərbi texnika və maliyyə dəstəyi göstərməyə məcbur edib. Ölkənin baş naziri Donald Tusk açıq şəkildə etiraf edib ki, Rusiyanın təyyarələrinin və dronlarının Polşanın hava məkanını pozması adi hala çevrilib. O özünün "X" səhifəsində paylaşımında məsələ ilə bağlı NATO-nun baş katibi Mark Rutteyə məlumat verdiyini qeyd edib.

kimyevi təxribatları barədə dəfələrlə xəbərdarlıq edən və planlarını pozduğuna görə yaşayış binasının girişində Ukrayna xüsusi xidmət orqanları tərəfindən öldürülən general-leytenant Kirillov xatırlaya bilərik.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü M.Zaxarova Polşaya guya "Rusiya və Belarus xüsusi təyinatlılarından" ibarət təxribat qrupunu yerləşdirməyi planlaşdırması barədə Ukrayna tərəfinin iddialarının əsassız olduğunu da qeyd edib. Rəsmi Moskvanın iddiasına görə, sərhəd bölgəsinə əslində hazırda Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin tərəfində vuruşan nasistyönlü "Rusiya Legionunun Azadlığı" və "Kalinovski Alayı" təşkilatlarından olan xainlərin daxil edilməsi nəzərdə tutulur: "Nə qədər ki, döyüşlər getsə, onlar getdikcə bizim sərhəd ərazilərimizə terror basqınları törədirlər. Bunu videoya çəkib böyük qələbə kimi təqdim edirlər".

SVR-nin məlumatına görə, polyaklar bu qrupu ifşa etmək və görünməmiş şəkildə zərərsizləşdirmək niyyətindədirlər. Daha sonra saxlanılan "rus təxribatçıları" kamera qarşısında Moskva və Minskin Polşada sabitliyi pozmaq üçün məkrli planlarını etiraf edəcəklər. Bu yolla Kiyev Qərbdən daha da böyük dəstək almağa və ideal olaraq Rusiya ilə NATO ölkələrini birbaşa bir-birinə qarşı qoymağa ümid edir.

"Moskvanın Avropaya hücum etmək üçün barbar planları"

Rusiya mətbuatında vurğulanır ki, Belqorod vilayətinə hücum cəhdindən sonra deyil, uzun müddətdir ki, "Vyruşlular" - düşmənin üçün vuruşan həmvətənlərimiz haqqın-

da əhəmiyyətli bir şey eşitmirik. Bizim Kiyev rejiminə və Rusiyaya qarşı mübarizəmizə sadıqlığımız daim sübut edilməlidir. "Moskvanın Avropaya hücum etmək üçün barbar planları"nın yayımlanması üçün əla materialdır.

Moskva iddia edir ki, Rusiya pilotsuz təyyarəsini yenidən işə salmaq heç də lazım deyil. Onun hissələrini təxribat yerində əkmək kifayətdir. Göründüyü kimi, onlar artıq Polşada ediblər: "Axi onlar bizə vurulan pilotsuz təyyarənin bir fraqmentini də göstərməyiblər. Həyəcanlı ictimaiyyətə təqdim olunanların hamısı döyüş başlığı və hətta video kamerası olmayan Gerber tipli dron idi. Bu pilotsuz təyyarələr ya yanacaq bitdikdən sonra dayanıb, ya da sadəcə olaraq strateji yerlərə diqqətlə yerləşdirilib. Düşmüş PUA-lar tamamilə fərqli görünür. Və burada bəzi dronlar yapışqan lentlə bağlanır. Üstəlik, Polşa tez bir zamanda kəşf etdi ki, bu cür dronları Ukraynada reklam vasitəsilə asanlıqla almaq olar".

Sual olunur, Polşaya Rusiyanın iddia etdiyi kimi dron qalmaqlı yaratmasına ehtiyacı varmı? Suala birmənalı cavab vermək çətin olsa da tarixi hadisələrə, xüsusilə də Rusiyanın Polşaya vurduğu sarsıdıcı zərbələri, yeraltı - yerüstü sərvətlərini talan etməsi və bu azmış kimi polyakları alçaltmasını

qazın verilməsi nəticəsində onlar boğularaq öldürüldü. O dövrün əldə olunan bir sənədi diqqət çəkir. Himmerin şəxsi həkimi Felix Karsten, Himmerin ona "Müharibənin sonuna qədər bir tək yəhudi belə həyatda qalmayacağı, Hitlerin bunu belə istədiyini" söyləmişdi. Nəzərə almaq lazımdır ki, Hitlerin əmrinə əsasən yəhudilərin kökünü kəsilməsini Himmerə həvalə edilmişdir.

Polşanın nasistlərə qucaq açması təəccüb doğurur

Nasistlərin Polşanı diz çökdürdükdən sonra polyaklara, eyni zamanda yəhudilərə göstərdiyi qəddar münasibət, onları bir millət olaraq məhv etməyə çalışması haqqında kitabxanalara sığmayan sənəd və sübutlar mövcuddur. Bunu S.Tusk və ölkənin ali rəhbərliyi bilməmiş deyillər. Almaniya xaric olunan nasistlərlə geniş əməkdaşlıq münasibətləri qurmaqla Polşa hakimiyyəti öz əcdadlarına, öz irsinə xəyanət etmiş olur. Polşa hakimiyyətinin baş verənlərə seyirçi qalması ilə Varşavada, Krakovda, Drezdendə nasist dərnekələri yaradılır. Hər il həmin nasist dərnekələrinə milyonlarla dollar maliyyə yardımları göstərilir. Bu yaxınlarda keçirilməsi planlaşdırılan nasistlərin qurultayının Almaniya deyil, Polşanın Krakov şəhərində reallaşdırılması nəzərdə tutulur. Niyə, səbəbi nədir? Təbii ki, bunun cavabını ancaq müasir dövrün nasistləri ilə əməkdaşlıq edən Polşa rəhbərliyi, eləcə də ölkənin fəal təbəqəsi aydınlaşdırma bilər? Onlar isə susurlar. Bu yöndə verilən suallara müxtəlif bəhanələrlə yayınrlar. Lakin anlamırlar ki, tarix yenidən təkrarlana bilər.

İLHAM ƏLİYEV

Dünya qızıl eraya keçir: Azərbaycan qızıl 5-likdə

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Qızıl alışı rekordları vuran mərkəzi banklar və özəl fondlar təkə fyuçersləri deyil, fiziki qızilları da alırlar. Onlar külçə alıb öz ərazilərinə daşımağa çalışırlar. Hətta Çin, keçən həftə bildirdiyi kimi, öz ərazisində qızıl saxlamağı təklif edir. Çin açıq şəkildə qızilla dəstəklənən qızıl yuanın bazara çıxarılmasına hazırlaşır. Pekin rezerv valyutalarına əsasən dollar və avroya meydan oxuyaraq yuanın liderliyi ələ keçirməsini təşkil etməyə çalışır.

Rusiyada da qızıla tələbat artır və o bahalaşır. Qiymətlər artıq 1 qram üçün 10 000 rubl müəyyən edilib və yaxında 12 000 rubl olacağı ehtimal edilir. Rusiyada qızıl bir neçə formada alına bilər: birja alətləri, bank alətləri, külçə və sikkələr

Qızıl alışına görə Azərbaycan dünyanın ilk 5 ölkəsi sırasındadır. Son 1 ildə qızıl ehtiyatı təxminən 25 faiz artıb və hazırda 180 ton civarındadır. 2025-ci ilin ilk yarımilində Azərbaycan 3 milyard dollar dəyərində 35 ton qızıl idxal edib. Bu əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən dəyər 5 dəfə, həcmdə 4 dəfə yüksəkdir!

Lakin hələ də Neft Fondunun rezervləri əsasən dollar və avroda saxlanılır. Mümkün qədər tez və daha çox həcmdə qızıla, gümüşə çevrilməsinə və ölkəyə gətirilməsinə ehtiyac var. Bir neçə il əvvələdək Fondun rezerv portfelində qızılın payı 1 faizə çatmırdı. Hazırda Neft Fondunun ehtiyat portfelində qızılın payı 30 faizə yaxındır. Məlumatlara görə, artıq alış dayandırılıb. Bəzi ekspertlər iddia edir ki, portfelə qızılın payının 35 faizdən artıq olması risklidir, lakin bu doğru yanaşma deyil, ən inkişaf etmiş iri dövlətlər bu payı 60-70 faizə çıxarırlar. Müqayisə üçün deyək ki, Almaniyanın ümumi maliyyə ehtiyatlarının 70 faizi məhz məhz qızılın payına düşür. Bu səbəbdən də, hesab edilir ki, bizdə qızılın payını ən azı 50 faizə çatdırmalıyıq.

Yeri gəlmişkən, ötən il Azərbaycanda 2663 kiloqram qızıl istehsal edilib. Ölkə daxilində yanvar-iyun aylarında çıxarılan qızıl isə cəmi 1,6 ton olub, deməli ilin yekununa qızıl istehsalı 3 tonu keçəcək. Həm istehsal, həm də idxalın artması müsbət tendensiyaadır. Hazırkı global şəraitdə ən etibarlı rezerv qızıl olaraq qalır.

Elçin Bayramlı

Dünyada növbəti qızıl bümü, kobud desək qızıl qızdırması erası başlayır. Son illərdə durmadan qiyməti bahalaşan bu qiymətli metal hazırda qeyri-müəyyən global siyasi və iqtisadi situasiya fonunda ən etibarlı rezerv sayılır.

Texniki korreksiyanın vaxtı çoxdan keçsə də, qızıl yeni zirvələrə çatmağa davam edir. Amma investorlar bunun qarşısını alırlar. Sarı metal ABŞ-da Federal Ehtiyat dərcəsi və büdcə ilə bağlı hadisələrlə dəstəklənir. Ancaq bu həftəki kəskin artımın başqa səbəbləri də ola bilər. Bu səbəblər nədir və niyə qızıl qiymətlərinin indi unsiya üçün 4000 dollara deyil, 5000 dollara çatacağı proqnozlaşdırılır?

"Financial Times"-in məlumatına görə, qızıl ABŞ hökumətinin istefa verməsi riski fonunda bir unsiya üçün 3850 dolları ötürüb. İkinci səbəb mərkəzi banklar və fond birjalarından aqressiv tələbdir. Dünya Qızıl Şurasının məlumatına görə, fond birjalarından daxilolmalar sentyabr ayında təxminən 100 tona çatıb ki, bu da aprel ayından bəri ən yüksək səviyyədir.

Bu il külçə qızılın qiyməti 45% artıb. Bu, 2025-ci ili 1979-cu ildən bəri qızıl üçün ən yaxşı il edir. Belə artım templəri təxminən son 50 ildə müşahidə olunmayıb.

Ekspertlər hesab edir ki, hazırda əsas amillər FED-in faiz trayektoriyası və ABŞ tənظیمçisinin müstəqilliyidir. Faizlərin azaldılmasından sonra, proqnozlaşdırılan trayektoriyaya görə, tənظیمçiyi ilin sonuna qədər uçot dərəcəsinə daha 2 dəfə azalda bilər ki, bu da qızıl qiymətləri üçün müsbət amildir.

FED-in uçot dərəcəsinin azaldılması ABŞ prezidenti Tramp ilə FED arasında qarşıdurma ilə bağlı xəbərlər fonunda daha da aktuallaşıb. Tramp ehtiyatlı FED-dən daha aqressiv faiz azaltma siyasəti aparmağa çalışır. FED-in uçot dərəcəsinin azaldılması gözləntisi nə qədər çox olarsa, qızılın qiyməti də bir o qədər baha olar.

Qısamüddətli amillər arasında qiymətə hökumətin oktyabrın 1-də baş verə biləcək mümkün fəaliyyəti dayandırma riski də təsir göstərir. Söhbət Senat qərarını dəyişməyincə və büdcənin maliyyələşdirilməsi qanun layihəsini qəbul edə-

nədək hökumətin fəaliyyətini dayandırmasından gedir. Tramp demokratlarla danışıqları davam etdirir. Oxşar tamaşa ABŞ-da milli borcun artması kimi vaxtaşırı keçirilir. Hökumətin fəaliyyətini dayandırılması Senatda Demokratlar və Respublikaçılar arasında sövdələşmə predmetidir. Bu, Obamanın dövründə də adi hal idi. Bu, ABŞ-ın iqtisadi inkişafı üçün pis xəbərdir; fond bazarları adətən aşağı düşür, investorlar portfellerini yenidən təşkil edir və əsas təhlükəsiz sığınacaq aktivini kimi qızıla sərməyə qoyurlar.

Bütün bu hadisələr qızılın qiymətində artıq öz təsirini göstərib. Qızılın bir unsiyasının 3800 dollardan yuxarı qalxmasına səbəblərdən biri də səmada siri dronların görünməsi səbəbindən Danimarka, İsveç və Norveç paytaxtlarında hava limanlarının bağlanması ilə bağlı geosiyasi insident olub. Bəziləri onların Baltik dənizindəki Rusiya hərbi gəmilərindən buraxıldığını iddia edib. Baxmayaraq ki, Rusiya bunu inkar edib və bəzi avropalı ekspertlər bu dron tamaşasının Avropa İttifaqı tərəfindən qəsdən təşkil edildiyini iddia edir. Bu, saxta təşkil olunmuş tərribatdır, yoxsa həqiqətən də hərbi pilotsuz təyyarələr orda uçur? Bu artıq vacib deyil, əsas odur ki, bu xəbərlər fonunda Baltik dənizində hərbi toqquşma riski qiymətləndirilir və Avropanın şimalında geosiyasi gərginliyin gözlənilməsi ilə qızıl bahalaşır. Ekspertlər qiymətin oktyabrın əvvəlində bir troya unsiyası üçün 4000 dollara çatacağını gözləyir. Bir sıra analitiklər isə qızılın troya unsiyası üçün qiymətin 5000 dollara çatacağını istisna etmirlər.

şəklində fiziki metal kimi. Ümumiyyətlə, proqnozlara görə, bu il təkə qızıl deyil, həm də gümüş üçün bahalaşma ili olacaq. Hazırda gümüş qızıldan da çox bahalaşır. Qızılı çox baha hesab edənlər üçün gümüşü düşünməyə dəyər. Ekspertlər hesab edir ki, gümüş çox tez bir zamanda 48 dollara çatacaq. Gümüş toplayanlar qızıldan daha çox qazanc əldə edə bilər.

Bütövlükdə geosiyasi və iqtisadi qeyri-müəyyənlik uzunmüddətli perspektivdə qiymətli metalların qiymətlərinin artmasını dəstəkləyəcək. Hazırda da geosiyasi münəqişələr sənəkdir. Yaxın Şərqdə vəziyyət son dərəcə gərgin olaraq qalır. Ukraynada hərbi əməliyyatlar və NATO-Rusiya gərginliyi sənəkdir. Bundan başqa potensial qaynar nöqtələrin, məsələn, Venesuela ətrafındakı və Tayvan ətrafındakı vəziyyət də uzunmüddətli qeyri-müəyyənlik amilidir; Arktika regionunda qarşıdurma güclənə bilər. İkincisi, iqtisadi qeyri-müəyyənlik global iqtisadi sistemin parçalanması olaraq qalır. Bütün bunlar inf-

lyasiya dalğaları ilə müşayiət olunur, bir çox ölkələrdə vəziyyət heç də yaxşı deyil.

Belə bir vəziyyətdə ölkələr öz strateji rezervlərini təhlükə altında olan valyutalarda deyil, qiymətli metallarda saxlamalıdır. Özü də ölkə daxilində. Global gərginlik daim partlaya bilər və ölkələrin global fondlardakı rezervləri təhlükə altında qala bilər.

Böyük dövlətlər durmadan qızıl ehtiyatlarını artırır. Şuranın məlumatına görə, ilk 10-luğa ABŞ (8133,46 ton), Almaniya (3351,53 ton), İtaliya (2451,84 ton), Fransa (2437 ton), Rusiya (2335,9 ton) və Çin (2279,56 ton), İsveçrə (1 040 ton), Hindistan (854 ton), Yaponiya (846 ton) və Niderland (612 ton) daxildir. Azərbaycan isə 165 ton qızıl ehtiyatı ilə siyahıda 26-cı pillədə qərarlaşıb.

Bu ilin ilk yarısında qızıl alışında liderlər sırasında Rusiya (4,75 ton), Avstraliya (3,99 ton), ABŞ (3,35 ton), Qazaxıstan (2,56 ton), Böyük Britaniya (2,77 ton) var.

Azərbaycan da son illərdə qızıl alışını artırıb. Dünya Qızıl Şurasının (WGC) hesabatında deyilir ki,

Broyler toyuqlarının istehsalı dayandırılır?

AİB sədri məsələyə aydınlıq gətirdi

Araşdırmalara görə, bəzi ölkələrdə broyler toyuqlarının istehsalı ilə bağlı müəyyən məhdudiyətlər var. Lakin, ümumilikdə dünyada broyler toyuqlarına tələbat hələ də yüksəkdir. Bəs, bu tendensiya qlobal miqyasda genişlənmə bilirmi? Broylər toyuqlarına qadağa qoyulsa, bazarda qiymətlər necə dəyişə bilər? Yəni bazara necə təsir edə bilər?

Məsələ ilə bağlı Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov SİA-ya açıqlamasında bildirib ki, dünyada broyler toyuqlarına kütləvi şəkildə qadağa qoyulması demək olar ki, mümkün deyil: "Bunun əsas səbəblərindən biri broylər toyuq sənayesinin qlobal ərzaq təhlükəsizliyində və iqtisadiyyatda oynadığı mühüm roldur. Dövlətlər üçün bu sənaye sahəsi həm daxili bazarın təmin olunmasında, həm də ixrac potensialının artırılmasında əhəmiyyətlidir. Bir çox ölkələrdə broylər istehsalı dövlət büdcəsinə milyonlarla, bəzən milyardlarla gəlir gətirir. Bu gəlirlər təkcə toyuq etinin satışından deyil, həmçinin onunla əlaqəli digər sahələrdən - yem istehsalı, logistik xidmətlər, baytarlıq preparatları, texnoloji avadanlıqlar və s. daxil olmaqla çoxşaxəli şəkildə formalaşır. Bütün bu amillər nəzərə alındıqda, broylər toyuqlarına qarşı kütləvi qadağanın tətbiqi nə iqtisadi, nə də sosial baxımdan məqsədəuyğundur. Nəticə etibarilə, broylər sənayesinə tam qadağa qoyulması praktiki olaraq mümkün deyil və bu, bir çox dövlətlərin iqtisadi maraqları ilə də üst-üstə düşür".

Arzu Qurbanlı

"Qalatasaray"dan "Liverpula"ya FUTBOL DƏRSİ!

Futbol üzrə UEFA Çempionlar Liqasının Liqa mərhələsində 2-ci tur start götürüb. İlk oyun günündə 9 matç keçirilib. Azərbaycan təmsilçisi "Qarabağ"ın rəqiblərindən "Çelsi" "Benfika" 1:0 hesabı ilə məğlub edib, "Ayntraxt" "Atletiko"ya böyük hesabla uduzub - 1:5, "Ayaks" isə "Marsel"lə görüşdə 4 cavabsız qol buraxaraq məğlub olub. Türkiyə "Qalatasaray"ı isə öz meydanında Ağdam təmsilçisinin digər bir rəqibi "Liverpul"u qonaq edib. Olduqca prinsipial və gərgin keçən qarşılaşmada İstanbul klubu dünya nəhəngi üzərində 1:0 hesablı qələbəyə sevinib.

Tarixində ilk dəfə ÇL-də mübarizə aparan "Kayrat" isə "Real"ı qəbul edib. Qonaqlar Alma-Atada keçirilən görüşdə 5:0 hesablı qələbə qazanıb.

64 yaşlı qatil qətdən 35 il sonra edam edildi

ABŞ-ın Florida ştatında 64 yaşlı qatil 35 il əvvəl törətdiyi qətlə görə edam edilib. SİA xarici KİV-ə istinadən xəbər verir ki, Florida-da 35 il əvvəl törətdiyi qətlə görə edam cəzasına məhkum edilən 64 yaşlı kişi edam edilib. NBC News-un məlumatına görə, Viktor Toni Cons 1990-cı ildə iş yerində quldurluq zamanı ev sahiblərini bıçaqlayaraq öldürüb. Hadisə yerində ağır yaralanan Cons 1993-cü ildə iki birinci dərəcəli qətl və silahlı quldurluqda təqsirli bilinərək ölüm cəzasına məhkum edilib. Cons Florida Ştat Həbsxanasında öldürücü inyeksiya ilə edam edilib və bu il Florida-da edam edilənlərin ümumi sayı 13-ə çatıb.

1976-cı ildə ölüm hökmü bərpa olunduqdan sonra bu il Floridada ən çox edam edilib. Florida da bu il ABŞ-da ən çox edam edilib. ABŞ-da bu il indiyədək 34 nəfər edam edilib və ilin sonuna qədər daha 8 nəfərin edam edilməsi planlaşdırılır.

Ceyhun Rasimoğlu

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

Yaxın 5 ildə ölkəmizdə içməli suya olan tələbatın 90 %-i ödəniləcək

Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi (ADSEA) olaraq 2030-cu ilədək qarşıımıza konkret hədəflər qoymuşuq. SİA xəbər verir ki, bunu "Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi"nin (BCAW2025) üçüncü günündə Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin (ADSEA) sədri Zaur Mikayılov deyib.

O bildirib ki, ölkənin içməli suya olan tələbatının 90 faizini ödəmək, kanalizasiya xidmətlərinin əhatəsini genişləndirmək, su itkilərini azaltmaq və kənd təsərrüfatının suya olan tələbatının 95 faizini daha səmərəli üsullarla təmin etmək qurumun hədəfləridir. 2040-cı ilə qədər işə bu öhdəliklər tam əhatəliyə yüksələcək.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3000